

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
YAŞLILARIN HAYATIN ÇEŞİTLİ
ALANLARINDA YAŞADIKLARI
SORUNLARIN ARAŞTIRILARAK
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

**(10 / 1428, 2953, 3030, 3049, 3330, 3757, 4665, 4850,
5742, 5743, 5980, 5981, 5982, 5983, 5984, 5985, 5986,
5987, 5988, 5989, 5990, 5991, 5992, 5993, 5994, 5995,
5996, 5997, 5998, 5999)**

**5'inci Toplantı
29 Haziran 2022 Çarşamba**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Erol Kaya'nın, yaşlılara yönelik sosyal politikalar üzerine değerlendirmelerine ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- 65+ Yaşlı Hakları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Rümeysa Kazancıoğlu'nun, Dernek olarak yaşlılarla ilgili yaptıkları çalışmalar ve önerileri hakkında sunumu

2.- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) Başkan Yardımcısı Yılmaz Bölükbaşı'nın, Kurum olarak yaşlıların yaşadıkları sorunlar ve alınması gereken tedbirlere ilişkin yaptıkları çalışmalar ve önerileri hakkında sunumu

3.- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Mesleki Hizmetler Genel Müdürü Murat Oral'ın, Bakanlık olarak yaşlılara yönelik hayata geçirdikleri hizmetler ve mevzuat hükümleri hakkında sunumu

4.- Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Uzmanı Emre Ergin Ergani ve Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı Şube Müdürü Turgay Sevindik'in, yaşlıların tapu hizmetlerine kolay erişimi için yaptıkları uygulamalar ile binaları yaşlılar için düzenlemeleri ve tasarım öncelikleri hakkında sunumu

**YAŞLILARIN HAYATIN ÇEŞİTLİ ALANLARINDA YAŞADIKLARI SORUNLARIN
ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA
KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

**(10 / 1428, 2953, 3030, 3049, 3330, 3757, 4665, 4850, 5742, 5743, 5980, 5981, 5982, 5983, 5984,
5985, 5986, 5987, 5988, 5989, 5990, 5991, 5992, 5993, 5994, 5995, 5996, 5997, 5998, 5999)**

5'inci Toplantı

29 Haziran 2022 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Yaşlıların Hayatın Çeşitli Alanlarında Yaşadıkları Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 14.33'te açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Erol Kaya, yaşlılara yönelik sosyal politikalar üzerine değerlendirmelerine ilişkin açıklama yaptı.

65+ Yaşlı Hakları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Rümeyza Kazancıoğlu tarafından, Dernek olarak yaşlılarla ilgili yaptıkları çalışmalar ve önerileri,

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) Başkan Yardımcısı Yılmaz Bölükbaşı tarafından, Kurum olarak yaşlıların yaşadıkları sorunlar ve alınması gereken tedbirlere ilişkin yaptıkları çalışmalar ve önerileri,

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Mesleki Hizmetler Genel Müdürü Murat Oral tarafından, Bakanlık olarak yaşlılara yönelik hayata geçirdikleri hizmetler ve mevzuat hükümleri,

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Uzmanı Emre Ergin Ergani ve Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı Şube Müdürü Turgay Sevindik tarafından, yaşlıların tapu hizmetlerine kolay erişimi için yaptıkları uygulamalar ile binaları yaşlılar için düzenlemeleri ve tasarım öncelikleri,

Hakkında sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 18.22'de toplantıya son verildi.

29 Haziran 2022 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.33

BAŞKAN: Erol KAYA (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: İbrahim Halil FIRAT (Adıyaman)

SÖZCÜ: Lütfiye Selva ÇAM (Ankara)

KÂTİP: Abdurrahman BAŞKAN (Antalya)

BAŞKAN EROL KAYA – Hepiniz hoş geldiniz.

Bugün inşallah verimli bir çalışma geçirmeyi temenni ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Erol Kaya'nın, yaşlılara yönelik sosyal politikalar üzerine değerlendirmelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN EROL KAYA – Konuşmamın hemen başında, yaşlılara yönelik sosyal politikalar üzerine birkaç değerlendirmemi sizlerle paylaşmak isterim. Komisyonumuzun bugüne kadar aldığı brifinglerden edindiği tecrübeyle, öncelikle ülkemizde yaşlı meselesinin millî bir konu olarak ele alınması gerektiğinin altını çizmek isterim. Yaşlılarımızın geleceğiyle ilgili dayanışma, kültür ve farkındalık mutlaka geliştirilmeli, yaşlanmanın neden olduğu sorunlar bireysel değil toplumsal bağlamda ele alınmalı, yaşlıların bilgilendirilmesi, toplumsal hayattan kopmaması, morallerinin yüksek tutulması noktasında özellikle basın yayın kurumlarına ciddi görevler düştüğünün altını çizmek isterim.

Bu bağlamda birkaç tespiti de sizlerle paylaşmak istiyorum. TV'lerin yayın politikalarının yaşlılarımızın ruhuna da hitap edecek şekilde düzenlenmesi, örfümüze, kültürümüze uygun yayınlar üretilmesi gerektiğinin altını çizmek istiyorum. Televizyonlardaki bazı kadın programlarının ya da şiddet içerikli haberlerin yaşlıların ruh dünyasını olumsuz etkilediği uzmanlar tarafından ifade edilmektedir. Yine, dizilerin senaryolarının olumsuzluk üzerine değil, toplumun değerlerine uygun rol model aileler üzerine kurulması gerekmektedir.

Öte yandan, TV'ler üzerinden yaşlılarımıza dolandırıcılık, hırsızlık gibi adli konularda temel pratikler öğretilir. Yine, ev kazaları, düşme gibi riskli durumlara karşı yaşlılarımız bilinçlendirilebilir.

Kısaca, TV kanallarında yaşlıların bilinçlendirilmesi içerikli yayın saatlerinin mutlaka planlanması gerektiğinin altını çizmek istiyorum. Yine, yerel yönetimlerimizde de başta stratejik planlar olmak üzere yaşlılarımıza yönelik daha fazla hizmet öncelenmelidir. Şehirlerimizin plan, projelerinde ve özellikle mesken dizaynlarında yaşlılarımızın mutlaka dikkate alınması gerektiğinin altını çizmek istiyorum.

Kıymetli arkadaşlar, geçtiğimiz hafta huzurevlerindeki yaşlılarımızın düşüncelerini sizlerle paylaştım, bugün de evlatlarının yaşlanan anne-babalarıyla ilgili düşüncelerimi sizlerle paylaşmak istiyorum. Bir evlat: “Şöyle düşünüyorum: Şu anda annem, babam sağ ama birine bir şey olursa evime almak yerine kendi evlerinde bakıcı tutmayı tercih ederim. Evde hem biz rahat edemeyiz hem de onlar; huzurevine göndermem çünkü gözümden uzak olacağı için aklım kalır.” Annesi vefat etmiş, babası sağ olan bir başka evlat şöyle düşünüyor: “Bir yıl önce annem vefat etti ve babam yalnız kaldı. Ben yanıma almak istiyorum, evimiz de müsait ama eşim kabul etmiyor. Ben her şeyle ilgilenirim, sana yapacak bir iş bırakmam, zaten eli ayağı tutuyor; yalnız yaşamasını istemiyorum diyorum ama eşim kabul etmiyor. Yani işin özeti, ben çok istesem de hanımdan onay çıkmadıkça babamı yanıma alamıyorum.” Bir başka evlat ise şöyle ifade ediyor: “Benim annem hayatta değil ama babam sağ, mal varlığında

gözüm yok ama şimdiden bazı evlerini, dükkânlarını bir torununun üzerine geçirdi, bir arsasını erkek kardeşlerimden birinin üzerine verdi. Benim çocuklarım onun gözünde diğerleri kadar değerli değilse, varsa yoksa erkek torunlarını önceliyorsa böyle ayırım yapınca ister istemez içimden ‘İyi o zaman, hastalanınca ya da bakıma muhtaç olunca onlara baksın.’ demek geliyor.”

Kıymetli arkadaşlar, devletimiz, yerel yönetimlerimiz, üniversitelerimiz, STK’lerimiz, yaşlılarla ilgili üzerine düşen görevleri eksiksiz yerine getirse bile değerlerimizin korunması, nesiller arasında kopukluk yaşanmaması noktasında toplum olarak gerekli duyarlılığı göstermemiz gerektiğini, özellikle bu amaca ulaşmamız için gerekli olduğunu ifade edeyim.

Geçtiğimiz hafta, Adalet Bakanlığı ile Türkiye İstatistik Kurumu ve Dünya Yaşlanma Konseyinin kıymetli konuklarını dinlemiştik, bugün de Çevre Bakanlığı, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu ve 65+ Yaşlı Hakları Derneğinin sunumlarını dinleyeceğiz.

Şimdi, müsaadenizle, biraz takdim tehir yaparak sunuma değerli Hocam Rûmeyza Kazancıoğlu’yla başlıyoruz. 65+ Yaşlı Hakları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı, Değerli Rektörümüz, öncelikle nezaketinizden, davetimize icabetinizden dolayı şahsınıza ve bütün arkadaşlarınıza tekrar teşekkür ediyorum ve hoş geldiniz diyorum.

Sizi dinliyoruz Hocam, buyurun.

III.- SUNUMLAR

1.- 65+ Yaşlı Hakları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Rûmeyza Kazancıoğlu’nun, Dernek olarak yaşlılarla ilgili yaptıkları çalışmalar ve önerileri hakkında sunumu

65+ YAŞLI HAKLARI DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI PROF. DR. RÛMEYZA KAZANCIOĞLU - Değerli Başkanım, kıymetli hazırım; ben de hem derneğim hem de şahsım adına sizleri saygıyla selamlıyorum; davetiniz için ve bu Araştırma Komisyonumuz için de ayrıca teşekkürlerimizi arz ediyoruz.

Biz kimiz, önce biraz ondan bilgi aktarayım size: Biz 2014 yılında kurulan genç bir derneğiz. Aslında 65 artıdan daha gençlerle birlikte yola çıktığımızda, onların üzerinde olan dernek üyelerimiz de var, 62 kişilik bir ekibiz ama farklı profesyonellerden, yaşlısı genci, sosyal çalışanları, emekli, iş kadınları, ev hanımlarıyla bir arada olan bir ekibiz. Burada da amaç, aslında, biraz önce Sayın Başkanımızın ifade ettiği, yaşlanmakta olan toplumumuzu bilgilendirmek, buna hazırlıkları yapmak, “65 artı” kelimesini daha fazla korkmadan kullanabilmek, yaşlılık yapmadan tüm yaşlılarımızın onurlu bir şekilde hayatlarına devam edebilmeleri için birtakım modeller geliştirmek, projeleri hayata geçirmek gibi bir hedefimiz var.

Bu tablolar, biraz önce gene Başkanımızın bahsettiği, TÜİK tarafından yayınlanan, son on yılda yüzde 25 civarında yaşlı nüfusun arttığını gösteren değerler ama bu diyafram biraz daha çarpıcı aslında. Biz “65 artı” dediğimizde, tüm 65 yaş üzerindeki kişileri aynı kefeye koymamamız gerektiğini düşünüyoruz, daha fazla kırılgan bir grup olduğunu da onları da değerlendirirken farklı bir yöntem seçmemiz gerektiğini de ifade ediyoruz.

Yaşlı nüfus oranına Türkiye’de baktığımızda, aslında kırsal alanda bazen daha fazla, kentte daha az, bölgesel farklılıklar gösterdiklerini de görüyoruz; bunların da pek çok sebebi olduğunu da biliyoruz. Bazen genç nüfusun hareket etmesi ya da finansal yaşlı yoksulluğu nedeniyle yaşam alanları olarak tercih edilen yerlerinin farklı olması ama benim şahsi olarak önem sırasında öne koyduğum bir nokta daha var: Tek kişilik yaşlı hane halkı oranı. Tek kişi kalan oranı çarpıcı olarak çok fazla... Burada, hanımların daha fazla tek başına kaldığını görüyoruz. Bu, aslında bizim yaşam beklentilerimize, genel verilerimize uygun; erkekler biraz daha genç ölüyor, kadınların yaşam beklentisi daha yüksek,

bununla ilgili ama tek başına kalan kişinin de çok fazla olduğunu görüyoruz ki bu gündelik hayatta bize başlarına gelen olaylardan haberdar olamamak, afet durumunda ulaşılammakla ilgili problemler olarak geri dönebiliyor.

Size, 6 başlıkta, dernek olarak neler düşünüyoruz, neler öneriyoruz, nelerin üzerinde fikir geliştirmeye başladık, söylemek istiyorum ama oraya geçmeden önce de bir farklı bakışımız daha var; izninizle onu arz etmek istiyorum. Yaşlılığa baktığımızda, aslında güçlendirilmesi gereken, hazırlanması gereken bir nüfus olduğunu görüyoruz ki yaşlı olacaklar inşallah. Diğer yandan, yaşlılığa özgü kırılganlıkları olan bir grubumuz daha var, bunların da desteklenmesi gerekiyor; diğerleri hazırlanacak, bunlar desteklenecek. Bir de tamamen bağımlı olan bir yaşlı grubumuz var, hastalıkları nedeniyle, engellileri nedeniyle; onlar da evde bakımı gerektiren bir grup, bunların da daha farklı desteklere ihtiyacı var. Biz, daha çok 1'inci grupta ve 2'nci grupta olanlarla ilgili neler yapılabilirle ilgili birtakım faaliyetler yapmaya çalışıyoruz.

Genel olarak bakacak olursak, yaşlı haklarına ilişkin olarak bizim devletimizin pek çok kuralı Avrupa'dan çok çok daha iyi ve Birleşmiş Milletler de -sizler bizim kadar hatta daha fazla takip ediyorsunuz- birtakım sözleşmelerle bunun takibe alınmasını istiyor ama biz arzu ediyoruz ki Türkiye Cumhuriyeti olarak Birleşmiş Milletler düzeyinde sürdürülen bu çalışmalara en üst düzeyde öncülük yapalım. Bunu yapabilecek kapasitemiz, tecrübemiz oldu; bunları araştırıyoruz, gündeme getirmeye çalışıyoruz. Özellikle de Covid-19 pandemi sırasında, özellikle 65 artı grup için de çok iyi bir takibimiz, uygulamamız, evinde bakımının sağlanması, desteklerinin verilmesi, huzurevlerinde bu hastalığın yayılmaması gibi birtakım tedbirleri çok başarıyla verdik; bundan da ilham alarak biraz daha öncü rol almalıyız diye düşünüyoruz.

Anayasa'ya baktığımızda, yaşlı hakları son derece düzenlenmiş durumda. Bizde herkes eşit, yaşlı ayırımımız yok, eşitlik ilkesini zaten tanımlamış durumdayız, ayrıca da ayrımcılığı da yasaklamış durumdayız kanunlarımızla. Aslında, biz, koruyuculuğumuzu çok çok öncesinden yapmışız. Bakın, en sonunda diyor ki: "Sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı bir ayrımcılık yasaktır." Biz, bunları öngörüp zaten yapmışız, dolayısıyla pek çok ülkeden daha ilerdeyiz ancak dikkati çeken, sahaya gittiğinizde özel bir hukuki düzenleme yok, gri alanlar var yaşlılarla ilgili olarak, daha sonra da bahsedeceğim. Dolayısıyla, birtakım yasalarla, yönetmeliklerle -biraz önce gördüm, bizden sonra belki konuşacaklar- imarla ilgili mevzuattaki farklılıklar vesaireler hepsi göz önüne alınarak hukuk alanında da çocuk mahkemeleri gibi, belki yaşlı mahkemeleri gibi planlar da yapmamız gerekecek.

Bir başka konumuz, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığında bizim bir Genel Müdürlüğümüz var ama Genel Müdürlüğümüzün ismi Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü. "Yaşlı" deyince hep engelliye çağırıştırıyor, hâlbuki evet, engelli yaşlılarımız da var ama her yaşlının engelli olması gerekmiyor. Dolayısıyla, bununla da ilgili olarak, nasıl Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü varsa belki -teşkilat için de uygunsa- yaşlı hizmetleri genel müdürlüğü, yaşlı genel müdürlüğü gibi bir kavram da işleri yönetmek açısından iyi bir örnek oluşturabilir ki bununla ilgili olarak da zaten Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın geçtiğimiz ekim ayından beri sürdürdüğü çalıştaylarda birtakım adımlar atılıyor ve düzenlemeler yapılıyor, biliyoruz.

Başka bir sorumuz belki, yaş temelli ve yaşa duyarlı verilerin elde edilmesi. Evet, TÜİK'ten verileri görüyoruz, bizlerle paylaşıldığını da görüyoruz ama çoğu istatistiğe baktığımızda, biraz önce size gösterdiğim diyaframdaki gibi 65-75, 75-85 veya 85 üstündeki rakamlara her zaman ulaşmıyoruz. "65 üstü" deyip geçebiliyoruz ama her birini de belki de bu kadar detaylı analizler yapıyorsak ayrı ayrı değerlendirmek gerekebilir diye düşünüyoruz. Sadece "65 yaş üstü2 deyip, "yaşlı" deyip geçmememiz gerekiyor. Biraz daha farklı bir kırılganlık, bakın, mesela 65-75 arası yüzde 64'ünü oluşturuyor bu

nüfusun; 85 üstü yüzde 8'ini oluşturuyor. Dolayısıyla, desteklenecek grup daha ön planda, evde bakıma ihtiyacı olan grup daha az sayıda; finansal açıdan da bunu planlarken önemli olabilecektir. Bu da -ayrıca biraz önce Başkanımız gene bahsetti- yerel yönetimlerde bu planlamaları, stratejik hedefleri yaparken alt kırılımlarla yaklaşmak daha uygun olacaktır.

Verileri paylaşırken bazı sıkıntılar yaşayabiliyoruz sahada, merkezî idare, yerel yönetimler bunları paylaşırken. Tabii ki Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'muz var, onların arkasına sığınarak belki verileri paylaşmayabiliyoruz ama bu eldeki verilerin sivil toplum kuruluşlarıyla veya sizler gibi araştırma komisyonlarıyla daha kolay paylaşılabilir olması daha sağlıklı karar vermemize, yol almamıza yol açabiliyor. Bu mevzuatla ilgili bir sıkıntıdan dolayı karşımızdaysa bunu da düzeltmemiz gerekli diye düşünüyoruz.

Çalışma hayatı diğer konu başlığımız. Orada bir yaş ayrımcılığına yol açıyoruz belki de. 2005'teki bir anket enteresan: Avrupa'da bu oran yüzde 3, Türkiye'de 50 yaş üstü erkekler bakımından -bakın, burada erkekler kadınlar bile yok- yüzde 8'e yaklaşan bir yaş ayrımcılığı var. Özellikle özel iş yerlerinde 50 yaşın üzerinde çalışan işçi sayısı az, dolayısıyla belki de istemeden bile bir yaşçılığa, yaş ayrımcılığına yol açabiliyoruz. Hâlbuki biraz önce bahsettik, yaş ayrımcılığı yapmamak anayasal bir hak, gücü yettiğince insanları çalıştırmamız, onlara bir kaynak sağlamamız önemli çünkü yaşlı yoksulluğu da bir ciddi problem olarak önümüze çıkacak görünüyor. Bununla ilgili kanunlarımızda yeni düzenlemeler var, elbette bunları hep dikkate almışız ancak oradaki cezai yaptırımlara baktığınızda caydırıcı olmayabiliyor; bunu hatırlatmak istiyoruz. İdari para cezaları veya diğer maddeler de değiştirilebilir. Bu yaş ayrımcılığını da yaptığında, işverenin de birtakım taahhütleri yapması gerekiyor.

Diğer bir konumuz yaşlı bireyin özerkliğinin korunması. Bireyin haysiyetine, yaşam biçimine, yaşam tercihin, ihtiyaçlarına, bakımına, tıbbi tedavisine kendisinin karar vermesi gerekiyor. Biz, burada, zaten Türkiye olarak dünyada önerilenlerin hepsini çoktan imzalamışız. Burada "Biz buradayız." demişiz zaten, efendim, hep beraber, engelli haklarına demişiz, yaşlılık ilkelerine demişiz ancak yaşlıların suistimale karşı hedef olmaları nedeniyle de, kendilerini korumaları nedeniyle de bir vesayet kavramı da aslında geliştirmişiz, o da fiil ehliyetinin sınırlandırılması olarak tabir edilen konu. Fakat burada, bu vesayet altına alınan yaşlı bireylerin hiçbir işini yapamaz hâle geldiği, seçmeye bile katılmadığı -ki bunu 65 üstü diye düşünürseniz ta 85'e kadar geçirecekleri bir yirmi yılları daha var- vatandaş olarak sorumluluklarını da vesayet altına alıyoruz. Bu son verilere bakacak olursanız, erkekler ortalama 76 yaşına kadar, kadınlar da 81 yaşına kadar yaşayabiliyor. Dolayısıyla, bu haklarında da nasıl iyilik yapılabilir, belki bu yaşı 75'ten ziyade... Birtakım işlemler yapmak için kamuda, biliyorsunuz izinler alınması gerekiyor. Ya bu yaşların da güncel verilerin altında belki de yenilenmesi gerekecek.

Yaş, yaşlılık, tabii ki biyolojik, fizyolojik, bilişsel, psikolojik birtakım değişiklikler getiriyor. Nasıl insanın hayatında çocukluk ayrı bir dönemse yaşlılık da öyle bir dönem ve buradaki algılama, adaptasyonda birtakım farklılıklar olabiliyor, ona göre de hazırlıklar yaparak kişinin yaşamak istediği ortamda hayatını devam ettirmesine izin vermemiz gerekiyor.

Yasal danışmanlık da gene, bizim kanunlarımızda belirlenmiş durumda. "Yetişkinlerin korunması" kavramında birtakım değişiklikleri belki gündeme de getirmemiz gerekiyor uzun vadeye doğru bir planlama yapacaksak.

Yaşlıları hedef alan hak ihlalleri veya suistimal olayları. Gene biraz önce Başkanımız bahsetti, televizyonlarda bu bilgilendirme, suistimale karşı uyarılarının yapılması, özellikle finansal suistimal veya diğer suistimallere dikkat edilmesiyle ilgili olarak önemli konular. Bizim aslında güçlü bir aile yapımız var, yaşlımız önemli, onları koruyoruz, kolluyoruz diye düşünüyoruz ama hızlı ilerleme, teknolojinin çok hızlı ilerlemesi, bazen yaşlıların bunun gerisinde kalması doğal koruma kalkanını

da azaltabiliyor ve hedef hâline gelebiliyor, bazen de bir organize suç unsuru olarak karşımıza çıkıyor yaşlılara yönelik yapılan eylemler. Burada gene bir derneğin bir faaliyeti var. Mayıs 2022’de mesela 158 tane ayrımcılık, yaş ayrımcılığı vakası var; cinayet, intihar, doğal olmayan nedenlerle şüpheli ölümler veya dolandırıcılık. Düşündüğümüzden belki daha da fazla bu olaylar oluyor, biz ancak bunu medyaya yansıdığında yakalıyoruz. Dolayısıyla, belki de yaşlıya karşı yapılan suistimal ve istismlarla ilgili, şiddetle ilgili farklı bir takip ve caydırıcılık kısmı getirmemiz lazım. Nasıl çocukla ilgili cezalarda başka yaptırımlar uygulanıyorsa yaşlıya karşı uygulanan ayrımcılıkta veya suistimalde de başka değerlendirmeler gündeme gelebilir. Bu “nefret” ifadesi ayrımcılık suçunun içine belki de yaş da artık ilave etmemiz gerekiyor. Bir insan 65’in üzerinde diye diğerlerinin farklı yaklaşmasına maruz kalmamalı. Bunun en tipik örneği -benim unutmayacağım ve sizlerin de hafızasında olandır- Covid zamanında, 65 artının evde oturması gerektiği bir dönemde otobüste işine gitmek zorunda olduğu için çok uygunsuz şartlarda evine yollanan kişilerle de karşılaşmıştık; bunlara maruz bırakmamamız gerekiyor.

Bir de mağdur kalan... Bir de aile içi şiddet de var, onu da unutmamamız lazım. Biz, bunu konduramıyoruz belki kendi örf âdetimize ama aile içinde de bu ev bakımını, aile yardımını alıp ama bu yaşlısını suistimale uğratan gruplar da var maalesef, onların da, bu mağduriyete yol açanların da benzer şekilde saptanması ve değerlendirilmesi, belki cezalandırılması gerekecek.

Evet, burada, Sayın Cumhurbaşkanımız da öncelemişti zaten, yaşlılarımız bizim çok önemli, aile yanında kalacak, evde bakımını yapacağız; bununla ilgili zaten kanunları da oluşturduk, bu destekleri veriyoruz, Covid’de daha da fazla gördük ama bu aile içindeki bakım yükümlülüklerini yerine getiremeyen veya sözde getirenlerle de ilgili takibe ihtiyacımız var.

Yerel yönetimler belki de bizim en çok üstünde birlikte çalıştığımız grup. 65 artı bireylerin birincil hizmet noktası, benimle birlikte bugün burada olan üyelerimiz de yerel yönetimler grubunu yönetiyorlar zaten. 2014’ten beri biz yerel yönetimlerle, önce İstanbul’daki yerel yönetimlerle, daha sonra ülkedeki yerel yönetimlerle bir araya gelerek sahadaki deneyimleri paylaşmaya başladık ve pek çok konuda onlar nerede takılıyorlar, biz neler önerebiliriz gibi daha ileriye gitmeye başladık çünkü belediyeler için de hemşehrileri önemli; onlar bunlara pek çok hizmet sunmak istiyorlar ama bir belediyedeki hizmetin hemen komşu belediyede aynı şekilde devam etmediğini görebiliyoruz. Dolayısıyla da bahsedildiği gibi, gene stratejik planlarda çok yakın zamanda bizim İstanbul’da takip edebildiğimiz belediyelerde bu anlamda bir hareketlenme var; yaşlı şubeleri açılıyor, stratejik planlarına bunları katıyorlar ve sadece bir hayır işi ve muhtaçlık düzeyinde değil, yaşam gereksinimleriyle ilgili takip edilebilir faaliyetler de yerine getiriyorlar. Şu anda da bizim 28 belediyeyle, Türkiye’nin değişik yerinde büyükşehir veya yerel belediyelerle çalışma grubumuz devam ediyor çalışmalarına; Murat Hocam da onların bir tanesinin başında zaten, Marmara Belediyeler Birliği başında. Bunlarla ilgili olarak da 2006 yılında Dünya Sağlık Örgütü “yaşlı dostu kent ağı” kavramını kurdu “yaşlı dostu kentler birliği” veya “yaşlı dostu kent” kavramı da gündemimize geldi. Bu, imari açıdan sağlık sorununa, yürüyüş parkurlarından dinlenebilecekleri yerler ya da sosyalleşebilecekleri alanlara kadar birtakım öneriler getiriyor. Yerinde yaşlanma, sağlıklı yaşlanma, aktif yaşlanma, yoksullaşmadan yaşlanma hepimizin hedefi diye düşünüyoruz, bununla ilgili olarak da belki mevzuat düzenlemeleri de gündeme gelebilir.

Size en son ilginiz için teşekkür ederken bu, bizim yaptığımız ilk eğitimlerden bir tanesi, Bağcılar Belediyesinde teknoloji eğitimi yapmıştık oradaki yaşlılarımızla birlikte. Şimdi, bu teknoloji eğitimleri büyük bir Avrupa Birliği projesi hâline geldi zaten, 65 yaş üstü bireyler için teknolojiyi de yakalamak, güncel bütün devletimizin sunduğu imkânlardan yararlanabilmek için önemli.

Ben saygılar sunuyorum, sorularınızı da beklerim efendim.

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT - Teşekkür ediyoruz. Allah razı olsun.

Bu Yaşlı Hakları Derneğinde başka sunumu olan var mıydı?

65+ YAŞLI HAKLARI DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI PROF. DR. RÜMEYZA KAZANCIOĞLU – Hayır, efendim.

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT – Tek siz sunum yapacaksınız değil mi?

Herhâlde ilk önce soruları alacağız, ondan sonra diğer sunumlara geçeceğiz.

Sorusu olan...

Buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli Başkan, değerli milletvekillerim, değerli bürokrat arkadaşlar, uzman arkadaşlar, basın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, bu kadar genç bir yaşta 65 yaş üzerinin derdiyle dertlenmiş olmanızdan dolayı sizi kutluyorum. Ben biraz baktım, hani dernek olarak neler yapıyorsunuz diye bir göz attım siz sunum yaparken, bir taraftan kulağım sizde, bir taraftan da göz attım neler yaptığınıza. Çok çok önemsedığım yerel yönetimlerle ilgili o sağlık taraması, yaşlı bakımı yapanlara eğitim -gerçekten hani nasıl bakacakları önemli- dijital dünyaya giriş ve hukuksal bağlamda destek veriyorsunuz ve finansal dolandırıcılığa karşı da bir eğitim çalışması yapıyormuşsunuz. Bunlar, tabii, son derece önemli çalışmalar gerçekten, kutluyorum bundan dolayı sizi. Şey hizmeti de veriyor musunuz acaba, hani sürekli bakıma muhtaç yaşlı insanlara bakanlarla ilgili zaman zaman bir soluk alma yani hani çıkıp alışveriş yapabilme, kendi yaşamını idame ettirmeyle ilgili herhangi bir şeyiniz var mı? Bir de finansal desteği nasıl sağlıyorsunuz? Bunları merak ettim.

Teşekkür ediyorum.

65+ YAŞLI HAKLARI DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI PROF. DR. RÜMEYZA KAZANCIOĞLU – Teşekkür ederim sorularınız için.

Dernek olarak hak temelli bir derneğiz, bir muhtaçlığı telafi etmekle ilgili, muhtaçlığı gidermek veya ihtiyaçlarını temin etmek konusunda bir gücümüz, kapasitemiz yok; bahsettim 62 kişilik gönüllü bir ekipten oluşan bir derneğiz. Finans açısından da derneğin finansını soruyorsanız aidatlar ve bağışlarla yolumuza devam ediyoruz, çok çok daha önemli kaynağımız projelerden elde ettiğimiz proje bazlı aldığımız kaynaklar ama çoğu organizasyonumuzu ister yerel yönetimler olsun, ister diğer kuruluşlarda olsun bilabedel halletmeye çalıştığımız, bu konuya gönül vermiş diğer kişilerle, kurumlarla bir araya gelerek yaptığımız projelerle, ortaklıklarla yürütüyoruz. Bir öncekini... Şimdi, yolda Esra Hanım'la birlikte gelirken... O da doktor mimar ve zaten yaşlı mimarisi nasıl olmalı konusunda çalışıyor. 2019'daki I. Yaşlılık Şurası'nda da her komitede zaten yer alarak fikirlerimizi de orada paylaşmıştık. Her ortamda bir kez daha farklı bir görüşü, sahadan bilgileri sizlere aktarmaya gayret ediyoruz efendim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim.

65+ YAŞLI HAKLARI DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI PROF. DR. RÜMEYZA KAZANCIOĞLU – İzin verirseniz, efendim, Murat Hocam bir ekleme yapacaklarmış.

65+ YAŞLI HAKLARI DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ DOÇ. DR. MURAT ŞENTÜRK - Bu bakım verenler yani özellikle aileler kendi yanlarında bakarken yaşlılarına çok ciddi bir yük üstleniyorlar. Bu, aslında literatürde çok önemli bir sorun. Türkiye'de özellikle gündüz bakımevlerine ciddi anlamda ihtiyaç olduğunu biz çalışmalarımızda tespit ediyoruz; gerek yerel yönetimler gerekse Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının gündüz bakımevlerine çok ciddi ihtiyaç var çünkü şöyle de bir durumdan da

çok kısaca bahsedeyim: Bazı kuşaklar hem çocuklarına bakmak zorundalar hem de yaşlılarına bakmak zorundalar, dolayısıyla -bu “sandviç kuşak” olarak da adlandırılıyor- çok ciddi yükler, sosyopsikolojik açıdan çok ciddi yüklerle karşı karşıyalar. Yaşlıları düşünürken yaşlılara bakım veren aile üyelerini de çok ciddi anlamda politikalarda merkeze oturtmanın -özellikle aile tabanını düşünüyorsak- çok ciddi bir ihtiyaç olduğunu söyleyebilirim, çok fazla ihtiyaç var buna.

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT - Teşekkür ederiz, sağ olun.

Sayın Bakırlıoğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim, sağ olarsınız.

Ben de sunumunuza şöyle bir göz gezdirmiştim, baktım. Türkiye’de şöyle bir boşluk hissettim. Siz biraz da hukuksal olarak, Türkiye’de hukuk sistemindeki yaşlılara bakışı ve boşluklardan bahsetmişsiniz. Kayda geçsin diye yani oluşturacağımız raporda değerlendirilmesi gerektiğine inandığım için söylüyorum: Engelli ve Yaşlı Genel Müdürlüğünün yapısının değiştirilmesi, “yaşlı hizmetleri genel müdürlüğü” şeklinde bir yapılandırmaya gitmesi bence önemli. Ayrıca da, işte, 65 yaş üstü ve bunun alt kırımları da çok önemli yani oradaki, 65 yaş üstündeki herkesi aynı kategoriye koyarsak ciddi sıkıntılarla karşı karşıya kalacağımız da önemli, bunu da kayda geçmesi açısından söylüyorum.

Bir de şöyle bir şey var, önemli: Yani esasında bakıldığı zaman bu yaşlılıkla alakalı Türkiye’de yapılmış bazı çalışmalar var, bazı kaynaklar var. Örneğin, bu kaynaklardan bir tanesi devlet açısından Onuncu Kalkınma Planı ve Özel İhtisas Komisyonu Raporu’nda orada 60 yaş artı diyor. Şimdi, biz burada 65 yaş artıyı konuşurken, devlet kendi ihtisas raporunda “60 artı” diye bir kategorize etmiş. Bunun üzerindeki görüşlerinizi almak isterim.

Ayrıca, SENEX Derneğinin verilerinden bahsetmişsiniz. Sizin de sunumunuzda belirttiğiniz gibi, bu veriler sadece sosyal medyaya düşen verilerden derleniyor. Dolayısıyla, yapılmış çalışma elbette ki değerli ancak Komisyonumuz için, ülke için çok yeterli değil. Verilerin sıkıntılı olduğu zaten geçtiğimiz haftalarda Adalet Bakanlığının sunumunda da ortaya çıktı. Şunu sorduk: Mesela, yaşlıların maruz kaldığı suistimallerde hangileri daha ağırlıkta dedik, herhangi bir rakam verilemedi bize. Yani bu önemli bir problem olarak gözüküyor. Kayda geçmesi açısından ben bunu söylüyorum.

Ayrıca, özellikle yaşlı suistimallerinde, istismar olaylarında cezayı yaşlılıkla, mağdur edilen kişinin yaşlı olmasının cezayı ağırlaştırıcı sebep olarak, ceza hukukumuzda tartışmamız gereken konulardan bir tanesi, o konuda da bana göre Komisyonumuza katkınız önemli.

Yaşlı dostu kentlerden bahsedildi. Benim bildiğim kadarıyla -düzeltebilirsiniz- Türkiye’de bir tane büyükşehir var, Mersin Büyükşehir Belediyesi zannederseniz yaşlı dostu kent konumunda ve bazı ilçeler var ama şöyle bir gerçeklik var: Bu kent ve bu sözü geçen ilçeler yaşlı nüfusun çok yaşadığı yerler değil yani problem o. Bizim, esas yaşlı nüfusun yaşadığı yerler genelde Karadeniz Bölgesi’ndeki -benim gördüğüm kadarıyla- şehirler ve o şehirler buna hazır değil. Komisyonumuzun bunu mutlaka değerlendirmesi gerektiğini düşünüyorum.

Ayrıca, gündüz bakımevlerinden bahsettiniz. Bu önemli, hakikaten de önemli. Yani dediniz ki: “Hem çocuklarına yani 14 yaş altı çocuklara, bir de 65 yaş üstü ebeveynlerine bakmak durumunda olan insanlar var ve gündüz bakımevleri bu konuda önemli.” Şöyle bir sorun da var: Mesela, biz bunu engellilerde de yaşadık. “Benim engelli çocuğum var, bakmak zorunda olduğum çocuğum var, tatile gidemiyorum, onu bırakabileceğim yer yok, onun bakımını üstlenecek bir yer yok.” diyor. Gündüz artı gece de hizmet verebilecek yani uzun süre hizmet verebilecek kısa dönemli yerlere de ihtiyaç var. Bir de şöyle bir durum var: Giderek yaşıyoruz -demin tabiriniz neydi tam olarak bilmiyorum da- o durumda hem çocuklarına bakmak durumunda hem de yaşlı bireylere bakmak durumunda olan

“Sandviç aile”. Şimdi, yarın daha farklı bir şeyle karşı karşıya kalacağız o konjonktürde. Mesela, hem yaşlı olup hem de yaşlısına bakmak durumunda olan insanlarla karşı karşıya kalacağız, bu da bizim için önemli bir süreç olacak.

Teşekkür ederim yapmış olduğunuz sunumdan dolayı.

Yalnız şöyle bir şey var: 65 yaş üstü... Son günlerde Covid vakaları gene artmaya başladı, böyle giderse herhâlde bu yazın sonunda tekrardan biz kapanmaya, kısıtlanmaya gidebiliriz gibi gözüküyor. Şu anda, Mecliste ciddi miktarda milletvekili Covid yani biz buradan anlıyoruz, Meclisteki Covid sayısından Türkiye’deki rakamı üç aşağı beş yukarı anlayabiliyoruz ve ağır geçiyor herhâlde, benim anladığım kadarıyla. Burada, bu ve buna benzer süreçlerle, buna benzer hastalıklarla, pandemilerle daha çok karşılaşacağımız da söyleniyor. 65 yaş üstü insanları biz evlere tıktık. Yani bu doğru bir şey miydi, tartışmalı bir şey bence bu. Bu doğru muydu? Yani sizin bu konuda vereceğiniz cevap önemli. Çünkü buradan bir şey çıkartmamız lazım, bir projeksiyon çıkartmamız lazım. 65 yaş üstü insanlar evde kaldılar, belki Covid’den ölmediler ama -rakamlar yok elimizde- belki de sağlık hizmetlerine ulaşamadıkları için öldüler. Şimdi, öyle bir gerçeklik var. Şu an çünkü hâlen daha ölüm istatistikleri ve ölüm nedeni istatistikleri yayınlanmadığı için iki yıldan beri, aşkın ölümleri yani fazladan ölümlerin ne olduğunu bilemiyoruz ve bunun kaynaklarının ne olduğunu bilemiyoruz ne yazık ki. Bu konudaki görüşleriniz nedir? Bunları sormak istedim.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT – Buyurun.

65+ YAŞLI HAKLARI DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ DOÇ. DR. MURAT ŞENTÜRK – Evet, çok kısaca ben sorularınızı yanıtlayayım.

Öncelikle, 60 artı ya da 65 artı meselesine bir açıklık getirmek gerekiyor. Aslında, Dünya Sağlık Örgütü’nün bir tanımlamasıydı. Bundan on yıl kadar önce 60 artıyı kabul ediyordu fakat dünyadaki yaşlanma eğilimlerine, nüfustaki değişimlere baktığımızda, giderek, özellikle gelişmiş ekonomilere sahip ülkelerde yaşlı nüfusların daha da yani yaşam süresinin uzadığını görüyoruz. Dolayısıyla, bir Birleşmiş Milletler tanımlamasına göre 65 artıya dönüşmüş durumda. Burada, kurumların biraz bakışıyla ilgili aslında bu temelde ve yeni yapılan tanımlamaya göre de genç yaşlı yani 65-74 arası, 75-84 orta yaşlı, 85 artı da ileri yaşlı gibi bir kategori oluştu. Aslında 65’in temel değişimi biraz böyle bir süreçten geçti. Kısaca onu ifade etmiş olayım.

Bunun yanı sıra yaşlı dostu kentlerle ilgili de Türkiye’de aslında 4 tane, 3 tanesi ilçe belediyesi -sizin de zikrettiğiniz gibi- 1 tanesi de büyükşehir belediyesi... Beşiktaş, Kadıköy, Antalya’da Muratpaşa yaşlı dostu kent ağına üye olan belediyeler. Aslında, tam olarak yaşlı dostu kenti olarak tanımlanmıyor bu ağa dâhil olanlar, yaşlı dostu kent olmaya çalışıyorlar, niyetini beyan edip bu konuda çalışmalar yürütüyorlar Örneğin, Beşiktaş gibi, Kadıköy gibi ilçelerin de bu arada Türkiye’de en fazla yaşlı nüfusun yaşadığı ilçeleri oluşturduğunu söyleyebiliriz. Özellikle büyükşehir ölçeğinde baktığınızda, söz gelimi Kadıköy yaklaşık yüzde 20 oranında yaşlı nüfusa sahip bir ilçemiz, yine Beşiktaş’ın buna yakın bir oranda olduğunu söyleyebiliriz. Yaşlı dostu kentler ağını, özellikle -Rümeysa Hocam da vurguladı- Türkiye’de biz bu ağ çalışmasını belli ölçülerde ilerletmeye çalışıyoruz yani Türkiye’de bir etkileşim ortamı kurmaya çalışıyoruz.

Ben sadece küçük bir ekleme de şunu yapmak istiyorum: Özellikle “yaşlı dostu kent” denildiğinde, nüfustaki değişimlerde dikkat etmemiz gereken noktalardan biri de yalnız yaşayan yaşlı nüfusun artıyor olması ve bunların kentlerde de çok yoğunlaşması, sizin de bahsettiğiniz gibi. Aslında, özellikle Kastamonu, Sinop, Çankırı gibi şehirlerde kırsal yaşlı nüfus da çok fazla ama kentsel nüfusta da giderek

yalnız yaşayan yaşlıların sayısı artıyor. Özellikle afet, Covid gibi durumlar için yaşlıların destek alabilecekleri mekanizmanın da azaldığını söyleyelim. Burada yalnız yaşayan yaşlıların da yüzde 75’ini kadınlar oluşturuyor bu arada. Dolayısıyla, kadınların hem yalnız hem yaşlı hem de bir taraftan ekonomik açıdan da zorluklar yaşadığını da söylemek durumundayız.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Kırsalda veyahut da şehirde yaşayanlar diye bir istatistik var mı elinizde?

65+ YAŞLI HAKLARI DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ DOÇ DR MURAT ŞENTÜRK – Şöyle, aslında, kırsal nüfusa dair istatistikler var ama hani buna bakmak gerekir doğrusu. Kırsalda öne çıkan şehirler yoğunlukta ama sayıca şöyle söyleyelim: Sayıca, kentlerde yaşlıların sayısı fazla ama oran olarak bu şehirlerdeki nüfuslarımız az olduğu için daha fazla ön plana çıkıyor.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT – Buyurun.

65+ YAŞLI HAKLARI DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI PROF DR RÜMEYZA KAZANCIOĞLU – Hocama ilave olarak, burada sorduğunuz bilgiler var mı diye, bir de aynı zamanda TÜİK’in verileri arasında da gördüğümüz yerleşim birimlerini nüfusa göre bölerek incelemeler de yapılabilir, onların hepsi o raporda zaten var efendim.

Esas soruyu ben alayım. Covid-19’da ne yaptık? Yaşlılarımıza “Biraz evde kalın.” dedik, hepimiz içerilerde kaldık belki ama şunu unutmayalım ki 2020’nin başında bu hastalıkla karşılaştığımızda, tüm dünya gibi bizde ne olduğunu, nasıl seyredeceğini bilmiyorduk. Sadece elde ettiğimiz ilk veriler, bize gelen veriler 65 yaşın üzerindekielerde daha ağır geçtiği ve ölümlerin daha fazla olduğuydu ki ilk bizim tecrübelerimiz de öyleydi. Pandeminin her bir dalgasına giderken veya o sırada pek çok bilgiyi biz de topladık. Şimdiki tedavilerimize veya yaklaşımlarımıza bakınca, Mart 2020’de yaptığımız tedavi ile şimdinin arasında veya hastaya yaklaşımımız arasında fark var. Evet, sizin gözlemlerinizi belki Meclisteki sayımız artıyor, bizde de hastaneye başvurduğu ya da PCR’ı pozitif çıkan kişiler sayısında artış var ama sizin bahsettiğiniz gibi, en azından İstanbul’da hastaneye yatışla ilgili bir artış yok, onu söyleyebilirim, herkes evinde grip gibi geçiriyor diye bahsedebilirim son bir haftadır benim de duyduğum ve takip ettiğim hastalar açısından.

Bir sonraki afet. Buna isterseniz sadece Covid-19 demeyelim, afet diyelim. Bahsettiniz, hukuktaki boşluklar vesaireler diye değil, bunlar aslında gri alanlar, boşluk da demek doğru değil, o yüzden gri alan diye özellikle bahsetmiştim. Bazı konularda nasıl yol alacağımızla ilgili bilgimiz yok çünkü tecrübemiz yok. Bu nüfusun artışıyla yeni karşılaşıyoruz, önümüze daha da çok gelecek, hazırlık yapmak zorundayız. Afetle ilgili yönetmelik ve mevzuata baktığımızda, sadece iki paragrafta, bir yerde yaşlı geçiyor yaşlıyla ilgili yapılacak bir hazırlık yok. Afet konusu benim özel ilgi alanım, başka alanlarımdan bir tanesi. Dolayısıyla, bu Covid-19 olabilir, depreme hazırlık olabilir, sele hazırlık olabilir; yaşlıların -bahsettik- biyolojik değişiklikleri, bilişsel değişiklikleri nedeniyle, siz “Afet oldu, deprem oldu, hadi evinizden çıkın, şu sokağın kenarına gelin.” deyip toplanma alanına davet ettiğinizde bile kapısına gelene inanmamak ve güvenmemek karakteri geliştiren bir yaşlıyı evinden bile tahliye edemeyebilirsiniz veya kısıtı nedeniyle hızlı merdivenden inmesi gereken birinin yavaş yürüyebileceğini ya da o merdivenleri inemeyeceğini önceden planlamanız gerekiyor. İşte, burada da yerel yönetimler, evinde tek başına yaşayanları bilen, uyarı mekanizmasını geliştiren sistemlerle yürütmek mümkün. Benim konum deprem ağırlıklı afet. Tabii, Japonya bu konuda ilerlemiş yer. Kendi lokal belediyelerinin veya muhtarlıklarının o muntıkada yaşayan yaşlıların yerini bildiği gibi, evin hangi odasında uyuduğuna kadar bilgi sahibi olduklarını da sizlerle paylaşabilirim. Belki o kadar detay yapabilecek şu anda beklentimiz yok ama planlarımızı da Covid-19 salgın deyin, gelecek salgın deyin,

bunların hepsini görerek bir projeksiyon yapmamız lazım. Ama elbette, yeni şimdi çıktı, biliyorsunuz, maymun çiçeği virüsü, başka bir şeyin gelmeyeceğini söyleyemeyebiliriz, onlarda da hızlı reaksiyon verme tecrübesini de kazandık, öyle söyleyebilirim efendim.

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT – Teşekkürler. Allah razı olsun.

Buyurun.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hoş geldiniz.

Öncelikle, çalışmalarınız için tebrik ediyorum, bu güzel sunum için de teşekkür ediyorum.

Şu önemli bir sorun: Yani şu anda kendime baktığımda, aslında farkındalığının... Yani bir hekimim, ortopedi profesörüyüm, yaşlılarla ciddi vakit geçirdim, yaşlı annem babam var, düşünün yani çocukları 60'lı ve 50'li yaşlarda iki yaşlı. Şimdi, farkındalığımızın oldukça az olduğunu gördüm ki bu konu özellikle sivil toplum kuruluşlarına düşüyor.

Ben sizden cevap beklemiyorum ama birtakım şeyleri burada kayda geçmek istiyorum. Bu çalışmalar, evet, güzel, aile, toplum ve yaşlı ilişkisi hususundaki çalışmalar ancak devlet ve yaşlı, icra ve yaşlı yani yönetim, hükümet ve yaşlı çalışmaları çok önemli. Tabii, sizin için bir mayın tarlası ama o konuda biz bilgi sahibi olduğumuzda her zaman bunları büyük bir görev aşkıyla yerine getiririz. Televizyondaki görsel şiddet, doğru, sadece yaşlıyı değil çocukları, hatta erişkinleri de çok kötü etkiliyor ama bir de bu görselin dışında yaşanan şiddet var. Örneğin, evden birisi gözaltına alındığında canhıraş birtakım... Geçen gün bir mezra basıldı, 400 tane mermi kovani toplandı ve orada çocuklar ve yaşlı nüfus da vardı. Buna bir şey söylemeniz için söylemiyorum ama ben de size birtakım farkındalıkları, burada çalışmalarınız için hatırlatmak istiyorum.

Evet, ayrımcılık konusuna yaşın girmesi önemli bir nokta, tebrik ediyorum bu yaklaşım için. Vesayet mekanizması, hukukçu ve avukat arkadaşlarımla konuştuğumda bir felaket, bugünlerde tekrar bunun üzerinden bir geçtim. Örneğin, şöyle bir durum var ki bu tamamen yöneticinin elinde yani onun inisiyatifine bırakılmış bir şekilde, yaşlının birikmiş parası düşük faizden -banka ismi de veriyorum- Vakıfbanka yatırılıyor. Peki, neden, mesela, bu yaşlıya veya yaşlının varislerine sorulmuyor hangi bankada duracağı? İnsanlar bir ev kirasını yatırmak veya aidatı ödemek veya elektrik, su vesaire faturalarını ödemek için, parası olduğu hâlde bu bir hâkimin inisiyatifine bırakılıyor. Bunda daha otomatik birtakım mekanizmalar geliştirilmesi. Belki Veraset Kanunu'nun da hani bir psikiyatrist ve bir hukukçu eşliğinde çocukların ve bütün varislerin toplanarak henüz hasta ölmeden ama ölünce işleme geçmek üzere... Bilmiyorum, teknik açıdan tabii ki detaylı bir tartışma lazım. Bu sefer yaşlı insan vefat ediyor, varislerine bakıyorsunuz, intikal vergisini ödeyemediği için gerçekten çok büyük sorun. Bunlar pratikte yaşadığımız sıkıntılar Sayın Başkan. Yani burada bir mevzuat yaparsak, gerçekten bu konularda rahatlatıcı yani suistimale neden olmayan ama ha, belki devlet de hükümet de bunların farkında değil. Dedim ya, yeni bir farkındalık oluşuyor hepimizde. Yani yaşlılarla birlikte yaşadığımız hâlde sorunların farkında değiliz. İki üç hafta önce Siirt'teydim, iki yaşlı 5'inci katta yaşıyor, asansör yok arkadaşlar ve kimse farkında değil bu meselenin, o bir kader yani o merdivenler ve bu hastayı dışarı çıkmaktan caydırıcı bir şey.

Aşı politikasında -benim bilgim, eğer yanlış varsa tabii ki düzeltebilirsiniz- BioNTech aşısı yaşlılara uygulanmadı veya oldukça kısıtlı uygulandı, daha ziyade Sinovac aşısı... Benim en azından velilerim hayatta, biri 86, biri 92 yaşında, 2 Sinovac'la bekliyorlar yani bu yaklaşımın da ben biraz sıkıntılı olduğu kanaatindeyim. Tabii, uzmanlık alanım olmadığı için daha fazla konuşamıyorum ama bu da ciddi bir sorun.

Tekrar sunumunuza teşekkür ediyorum.

Teşekkürler Sayın Başkan.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Kısa bir ilave yapabilir miyim?

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT – Arkadaşlara söz verelim sonra.

Başkanım, sizin vereceğiniz bir cevabınız var mıydı?

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Ben özellikle soru sormadım Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT – Yani söyleyeceği bir şey var mı?

65+ YAŞLI HAKLARI DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI PROF. DR. RÜMEYZA KAZANCIOĞLU – Aşıyla ilgili noktada bilgilerinizin eksik olduğunu düşünüyorum efendim. Evet, aşılamaya başladığımızda hepimiz Sinovac aşılarıyla tamamlandıktan sonra, BioNTech de çıktıktan sonra, yaşlılarımız için de herkes için de 3'üncü doz aşı olarak da BioNTech aşısı olma şansı var, hâlâ da var, sisteme girmeleri ve randevularını almaları gerekiyor, her yerde bunu yapabiliyorlar, hiçbir zaman da böyle bir “Yaşlımıza yapmayalım.” diye bir ayrımcılık o anlamda olmadı, hatta bu anlamda pozitif ayrımcılık oldu çünkü önce onlardan başladık efendim, hâlâ da yapılabiliyor. Hangi aşığı istiyorlarsa, aslında, ister Sinovac’la ister BioNTech’le, burada isim paylaştım ama öyle devam ediyor.

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT – Hocam, teşekkür ederiz, sağ olun.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Bir cümle söyleyebilir miyim?

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT – Başkanım, arkadaşlara söz verelim.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Bu konuda bir cümle, bu konuyla, aşıyla ilgili.

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT - Buyurun.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) - Teşekkür ederim ama ortada bir rakam yok yani 65 yaş üstünün yüzde kaçına BioNTech aşısı yapıldı? İki, bunu yaşlının sisteme girmesinden ziyade sağlık ekibinin kontrol etmesi lazım, 65 yaş üstü bir gruptan bahsediyoruz, rakam var mı elinizde, onu şey yaptım?

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT - İsteğe bağlı değil mi Başkanım? Zaten talep hâlinde yapılır.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Yok, yok, işte, yüzde kaç yapıldı, yüzde kaçına BioNTech?

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT – Yani işte, talebi olan herkese yapıldı benim bildiğim kadarıyla.

PROF. DR. 65+ YAŞLI HAKLARI DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI RÜMEYZA KAZANCIOĞLU – Efendim, bununla ilgili benim şu anda size verebileceğim bir rakam yok ama Sağlık Bakanlığımızda tüm sağlık verileri var, eminim onlar sizlerle paylaşacaktır. Yapılan tüm aşılar kayıtlı diğer tüm sağlık hizmetlerinde olduğu gibi.

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Teşekkür ederim, sağ olun.

ARİFE POLAT DÜZGÜN (Ankara) – Sayın Başkanım...

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT – Arife Hocam, buyurun.

ARİFE POLAT DÜZGÜN (Ankara) - Ben de 65+ Yaşlı Hakları Derneği Yönetim Kurulu Başkanına, Genel Sekreterine ve üyelerine teşekkür ediyorum.

Önce bir düzeltmeyle başlamak istiyorum. 65 yaş üstünde aşılarla ilgili Sağlık Bakanlığında bütün veriler var ve BioNTech, Sinovac, hangisi hangi dönemde çıktıysa herkese, tercihine, tamamen hastaya ve yakınlarına bırakılarak ülkemizde uygulandı, hatta bununla gurur duyduk çünkü ilk onlara verdik bu imkânı çünkü evde kaldıkları için bir an önce sosyal hayata dönsünler diye verdiğimiz için güzel bir uygulamaydı diye düşündüm, sonra yaş aşağıya doğru çekildi yavaş yavaş.

Özellikle, hep birlikte çok güzel konulara temas ettiniz. Anayasal olarak eksik bir şeyimiz yok ama yerel yönetimlerin ve yürütmenin yapması gereken konularda, şu anda bütçe olarak ek bütçe düzenlemesi yapıyoruz ve bir katkı olarak söylemek istiyorum. Ev temizliğinden kişisel bakıma kadar bütün yaşlılarımıza, özellikle 496 ilçemizde 32 bindi bu sayı, şimdi yeni millî programla, inşallah, 60 bin kişiye ulaşacağız ve bunların -hani hepimizin istediği- ev temizliği, kişisel bakım gibi imkânlarını arttırmaya çalışacağız. Bu güzel çalışmayı Mecliste hep birlikte yapıyoruz şu anda.

Ben, üyenizden, mimar olduğu için özellikle onun da bilgisini almak istiyorum çünkü bu öneriyi TOKİ'ye özellikle verelim istemiştik. Biliyorsunuz, daha çok TOKİ kanalıyla ev sahibi edindiriyoruz veya özel sektördeki de örnek alabilir. Yaşlı dostu evler yapılabilir mi? Bunlarla ilgili önerilerde kayıtlara geçsin diye fikrinizi almak isterim.

Bir de yaşlı dostu kent ağını tabii ki artırmak için hep birlikte çalışmamız gerekiyor. Bugün de Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız burada, onunla da bir randevulaştık, bu konuda, özellikle Komisyon olarak da bu isteğimizi dile getireceğiz kendisine.

Teşekkür ederim.

MUSTAFA ESGİN (Bursa) – Sayın Başkanım, ben de devamı niteliğinde...

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT – Sayın Esgin, buyurun.

MUSTAFA ESGİN (Bursa) - Teşekkür ederim Başkanım.

Ben, Rümeyza Hanım başta olmak üzere kıymetli dostlarımıza, heyetimize güzel sunum için teşekkür ediyorum ve gerçekten çok konuşulmayan bu husustaki gündem adına da bütün katkısı olan arkadaşlara teşekkür ediyorum.

Tabii, hem Arife Hocamızın hem Ahmet Bey'in sorusu hem de Murat Bey'in cevabı bağlamında, ben de yaşlı dostu şehirlerle ilgili düşüncelerimi ifade etmek istiyorum.

Yani biz, aslında “yaşlı dostu şehirler” dediğimizde sanki meseleyi halletmiş gibi oluyoruz, ismini koyduğumuzda meseleyi bitirmiş gibi oluyoruz; aslında hem sosyal anlamda hem psikososyal anlamda olayın farklı boyutları var. Şimdi, Türkiye’de köyden kente göçle ilgili bir süreç yaşadık, daha sonra hiç ummadığımız, beklemediğimiz bir anda, yüzyılda bir karşılaştığımız bir küresel salgın bizi farklı, hiç düşünmediğimiz şeyleri düşünmek durumunda bıraktı. Tabii, yaşlı dostu şehirler çok güzel, işte, merdivenler, basamaklar, otobüsler, taşıtlar ve bunlarla ilgili şehirdeki düzenlemeler ama bir de olayın sosyal boyutu var, sosyal katılım boyutu var, psikososyal boyutu var.

Ben, şimdi, Kastamonu Koordinatör Milletvekili olarak Kastamonu’ya çok sık gittim, Karabük’e gittim ve orada -ifade edildiği gibi- yoğun bir şekilde İstanbul’dan Anadolu kentlerine, özellikle pandeminin de açtığı kulvarda dönüşler var. Yani bizim, aslında, sadece derneğimiz veya bu Komisyon bağlamında değil, bu konuda bütün kamu kurumlarıyla birlikte, yerel yönetimler ve bunun da ötesinde bir toplumsal farkındalık oluşturacak programlar ortaya koymamız gerekiyor. Bence Komisyonumuzun önemli gündem maddelerinden biri de bu yaşlı dostu şehirler bağlamında, sosyal hayatı sadece şehirde değil, kırsalda da nasıl düzenleyebiliriz, yalnız yaşayan bu yaşlılarımızla ilgili hangi programları yapabiliriz, hangi farkındalıkları oluşturabiliriz? Bir avantajımız var, Batı toplumlarıyla kıyasladığımızda farkındalığı yüksek olan bir toplumuz; kendi çevresine, mahallesine, hele özellikle

mahalle kültürünün yaşandığı lokasyonlarda daha duyarlı bir toplumuz. Buradan da hareketle, bizim geleneksel kök değerlerimizi de önümüze koyarak birtakım programlar ortaya koymamız gerekiyor ama yine de bu yaşlı dostu şehirlerle ilgili gündemimizi takip etmemizin ben önemli olduğunu ve bunun bir farkındalık oluşturabileceğini düşünüyorum. Bu noktada Murat Hocama da şunu sormak istiyorum: Ne noktadayız ve yol haritamız nedir? Burada, birlikte, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu Komisyonu oluşturmasının nedenlerinden bir tanesi -sizin buraya gelmeniz, Genel Kurul gündemi devam ederken bizim buraya gelmemiz- “Bu noktada ne yapabiliriz?”i birlikte değerlendirmektir.

Tekrar teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT - Teşekkür ederiz, sağ olun.

65+ YAŞLI HAKLARI DERNEĞİ ÜYESİ ESRA AKAN – Başkanım...

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT - Buyurun Hocam.

65+ YAŞLI HAKLARI DERNEĞİ ÜYESİ ESRA AKAN - Merhaba.

Yaşlı dostu kentlerden bahsederken aslında, kentin en küçük ve en önemli yaşam alanı olan meskenler, konutlar ve evler çok önemli bir yer almalıdır diye düşünüyorum ben. Evet, çok doğru modellemeler oluşturulabilir ama bence olmazsa olmaz en önemli şart, ev, rampa, kaldırım, sokak, cadde, meydan ve tüm şehir ilişkisinin eşiksiz kurulmasıdır. Aslında, en düşük maliyetiyle ev içi düzenlemelerle öncelikle biz yaşlıyı aktif ve hayatın içinde tutabilir isek onu şehrin akışına, dinamiğine katabiliriz, o da mevcut evin uyumlanmasıyla en doğru ve en ucuz yaklaşım olabilir diye düşünüyorum. O da nedir örneğin? Siz daha önce kişisel bakımlardan, o yönde yapılan desteklerden bahsettiniz ki çok önemli. Ama bir yaşlı evinde tek başına rahat yıkatabiliyor mu, banyosunu yapabiliyor mu, küvete girip çıkarken -kayıp düşme gibi- herhangi bir tehlikeye maruz kalabiliyor mu? Hatta belki de ömrünün sonuna kadar yatağa bağımlı bir şekilde ömrünü sürdürecektir. Bu konuda, mesela, yerel yönetimlerin, mahalli yönetimlerin desteğiyle küvetin kaldırılması ve bu küvetin kaldırılarak düzayak yıkanma hacimlerinin oluşturulması çok önemlidir diye düşünüyorum. Belki bu süreçte o molozun atılması ya da “5’inci katta oturan 92 yaşındaki bir yaşlı için ne yapılabilir?”in düşünülmesi, eğer kentsel dönüşüm gibi farklı yaklaşımlar olamayacaksa belki bir asansör izninin alınabiliyor olması. Yine, çok basit yaklaşım tarzı olabilir, ev içi kazaları önlemeye yönelik basit mekânsal düzenlemeler. Hani, bunlar yaşlılara da belki kamu spotlarıyla bile verilebilir. Örneğin, banyodaki yer paspaslarının kaldırılması gibi, onlara takılıp düşmeleri gibi, aydınlatmaya yönelik şeylerin, püsküllü halıların kaldırılması veya püsküllerinin overlok yapılması gibi, birtakım eşiklerin kaldırılması gibi çok basit önlemler alınabilir. Ha, modellemelere gelince, tabii ki o modeller eğer zaten bina dönüşümle, değişimle yeniden yapılacaksa çok doğru modellemeler üretilebilir. Örneğin, tekerlekli sandalyenin geçeceği kapı genişliği baştan zaten tasarlanabilir. Eşiksiz olması hacimlerin yani yatak odasından koridora veya banyoya geçişlerin ıslak hacimlerle diğer mekânların ilişkileri gibi. Sahanlıkların yeterli bir araçla dönebileceği –“walker”la veya bastonuyla- şekilde tasarlanması. Aslında, bütün bu ölçüsel yaklaşımların yanında, ben geleneksel bir aileden geldiğim için -yaşlı ağırlıklı bir ailede yetiştim hem eşimin ailesinde hem de kendi ailemde- hep ben yaşlıları biliyorum nasıl olsa hani doktora tezimde de rahat edeceğim diye düşünürken kurumsal yapılarda yaptığım çalışmalarda aslında yaşlılığı hiç de bilmediğimi anladım çünkü ben sadece yaşlıyı evde biliyordum, farklı bir kurumsal yapıda da bilmiyordum.

Kısaca, yaşlı için bir mekân oluştururken, aslında, biz mimarlar olalım, iç mimarlar olsunlar, sadece fiziksel metrekareler üzerinden giden yaklaşımların yeterli olmadığını gördüm çünkü bir mekân yaşlının sosyal etkileşimini sağlamalı, bir mekân kişinin yeterli -özellikle kurumsal yapılarda- mahremiyetini sağlayabilmeli, kişisel alanını sağlayabilmeli, aidiyetini sağlayabilmeli. Tabii, bunların bir sürü alt parametreleri var. Mahremiyet toplu bir alanda nasıl sağlanabilir? Orada, tabii, boyut

da araya giriyor. Yani sadece fiziksel alanların yeterliliği değil, farklı disiplinlerin bir araya gelerek çalışmaları yani bu sosyolog, psikolog, kent tasarımcısı, mimar ve iç mimar gibi farklı disiplinlerin hatta, kullanıcısı olan yaşlının da fikirlerini alarak o tasarım sürecine sokulmasının çok önemli olduğu inancındayım. Yani tabii, bu modellemeler tartışılır, çok fazla alt parametre var, tabii ki yaşlı uyumlu projelerde çok doğru modellemeler yapılabilir..

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT - Teşekkür ederiz.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) – Sayın Başkanım...

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT - Buyurun Selva Hanım.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) – Ben de başta Rümeyza Hocamız olmak üzere hem Murat Hocama hem de Esra Hocama ufuk açıcı bu sunumdan dolayı çok teşekkür ediyorum.

Yerel yönetimlerle iş birliğinizi çok çok önemsiyorum çünkü sivil toplum örgütleri yerel yönetimlerle iş birliği yaptığında çok daha hızlı yol katedebiliyor ve sivil hareketlerde itici güç oluşturuyor. Atölye çalışmalarınız, yaşlılık atölyeleri, benim çok üzerinde durduğum geronteknoloji kısmı gerçekten çok değerli.

Benim sormak istediğim birinci husus, yaşlı dostu kent olmak için, şimdi, az önce bahsettiğiniz belediyelerde, hani AK PARTİ belediyelerinin içerisinde bir şey zikredilmedi, bizim kendi belediyelerimizin içerisinde de çok fazla yaşlılara yönelik, gençlere yönelik, çocuklara yönelik, hatta bebek kütüphanelerine kadar giden bir süreç var. Hani, bu noktada biz de en azından yönlendirici, ben kendi ilim adına yönlendirici olmak açısından hani burada nasıl bir yönlendirme yapabiliriz, bunu sormak istiyorum.

İkincisi, yaşlı kreşlerini, yaşlı gündüz bakımevlerini, en azından yerel yönetimlerle iş birliği yaptığımız ölçülerde bunları da oluşturmamız çok daha pratik olacaktır diye düşünüyorum. Diğer bir boyutu ise artık, hani, yaşlanma... Bir taraftan “aktif yaşlanma” deniliyor, bu biraz daha fiziki boyutlarla ele alınıyor; “başarılı yaşlanma” deniliyor, daha sosyolojik ve insanların hayata, yaşlıların hayata daha entegrasyonu konusunda, sosyalleşmesi konusunda bir yaklaşım var. Bunun dışında da bir yaş danışmanlığı, acaba STK olarak bir yaş danışmanlığı yapmayı düşünür müsünüz? Yani ben hatırlıyorum, 40 yaşına yaklaşırken 40 yaşın gerekleri nedir diye düşünürken işte, 50’yi bulduk, 50’den sonra bir 60’a yaklaşıyoruz yavaş yavaş. Dolayısıyla, burada hem ebeveynlere yani yaşlanan kişilere bir yaş danışmanlığı yapılırken, diğer taraftan da etrafındaki birlikte yaşayanlara bir danışmanlık yapmayı sivil toplum örgütü olarak düşünür müsünüz? Bir itici güç olarak yerel yönetimlerle bu konuda da bizler -bu Komisyonumuzun çıktısı olarak- öncülük edebilir miyiz?

Teşekkür ediyorum.

PROF. DR. 65+ YAŞLI HAKLARI DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI RÜMEYZA KAZANCIOĞLU – Başkanım...

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT – Rümeyza Hocam, buyurun.

PROF. DR. 65+ YAŞLI HAKLARI DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI RÜMEYZA KAZANCIOĞLU – Çok teşekkür ediyorum.

Sondan başlayacağım izninizle, sonra Murat Hocamla da deminki sorumuz kalmıştı, ona da cevap verecek şekilde devam ederiz. Unuttuğumu fark ettim, çok önemli bir konuya parmak bastınız. Gerçekten, yaşlılığa hazırlanmakla ilgili, bunu siz “yaş danışmanı” diye söylediniz ama bizim bunu bir yaşlı halk sağlığı kavramı geliştirmek üzere aslında bir hedefimiz de var. Nasıl bir “çocuk sağlığı” diyoruz, “anne-çocuk sağlığı” diyoruz, anne ölümlerini azaltıyoruz; benzer bir şekilde halk sağlığı

politikalarımızın içinde bahsettiğiniz ister aktif yaşlanma, sağlıklı yaşlanma, hayatın içinde olma diye alt başlıklara ayırın, isterseniz sizin söylediğiniz gibi “yaş danışmanlığı” diye tabir edin, bunu hep birlikte planlamak zorundayız. Buradaki arkadaşlar dediler ki hani “yaşlı dostu adayı belediyeler” ama biz yerel yönetimlerle faaliyetlere başladığımızda -resmini paylaştım- Bağcılar Belediyesiyle gerçekten başlamıştık. Neden? Çünkü orada engellilerle çalışan çok iyi bir ekip vardı ve ilçenin içinde yaşlı nüfusu fazlalandı; ilgi gösterdiler, teveccüh gösterdiler, hep birlikte aynı masanın etrafında oturup konuşup projeleri orada yapmaya başladık. Biraz sağlıklarına baktık. “Sağlık” dediğinizde zaten herkesin ilgisini çekiyorsunuz, başka konularda olunca yaşlılarımız da bize gelmiyorlar ama bu teknoloji eğitimleri de artmaya başladı. Onlarla başladı, sonra İstanbul’daki değişik belediyelerle ve İstanbul dışında da var; Şanlıurfa var, Gaziantep var; şimdi, her gün bize mesaj atıp “Bizim belediye çalışanlarımıza eğitim verebilir misiniz, farkındalık yaratabilir misiniz?” diye söylüyorlar ama burada sadece yerel yönetimlerde çalışanlar değil, aileler, kişiler, kendimiz için bile bir yaşlanma politikası stratejisi oluşturmamız gerekiyor.

Bir şey daha söyleyecektim, unuttum, Murat Hocam, siz buyurun.

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT – Murat Hocam, buyurun.

65+ YAŞLI HAKLARI DERNEĞİ GENEL SEKRETERİ DOÇ. DR. MURAT ŞENTÜRK – Teşekkür ederim.

Ben de yaşlı dostu kentlerle ilgili hem soruya cevap vermiş olayım ama bu başarılı yaşlanma, sağlıklı yaşlanma aktif yaşlanma, aslında yaşlanma, çalışmalarında bir değişimi işaret ediyor. Biraz başarılı ve sağlıklı yaşlanma, geride bırakılarak aktif yaşlanma aslında hem sağlık boyutuyla hem mekânsal hem sosyal boyutuyla birlikte kullanılmaya çalışılıyor, biraz daha aktif yaşlanmanın tercih edildiğini söyleyebiliriz çünkü başarılı yaşlanma ideal bir yaşlanma tipi sunuyor aslında; böyle bir eleştiri geldi. Şu anda daha çok aktif yaşlanma kullanılıyor.

Yaşlı dostu kentle ilgili de şöyle bir çerçeve var. Biliyorsunuz, genç dostu, işte, göçmen dostu, kadın dostu, çocuk dostu gibi, aslında bütün dost kent yaklaşımları şunu iddia ediyor: Yaşlılar için uygun olan bir kent çocuklar için, çocuklar için uygun olan bir kent herkes için uygundur gibi bir yaklaşım var. Tabii, burada, aslında “herkes için yaşanabilir kent” demek belki daha doğru bir ifade. Tabii, biz biraz yaşlılarla ilgili hakları savunduğumuz için “yaşlı dostu kent” yaklaşımını aslında çok önemsiyoruz. Burada da kavramın içeriğine ya da uygulama biçimine baktığımızda, sadece fiziksel tarafı yok tabii ki sizin söylediğiniz özellikle bu sosyal katılım boyutu gerçekten Türkiye’de çok önemli bir ihtiyaç. Hem yapılan araştırmalara baktığımızda hem de biz aslında sayısız çalıştaylara katılıyoruz, toplantılara dâhil oluyoruz hem araştırmacı olarak hem Yaşlı Hakları Derneği olarak hem de üniversite öğretim üyesi olarak en temel problemlerimizden bir tanesi aslında bu sosyal katılımın sağlanamıyor olması. Bu izolasyonun aslında yaşlılar açısından çok ciddi güçlükler barındırdığını biliyoruz. Dolayısıyla, yaşlı dostu kentin bileşenlerine şöyle çok hızlıca baktığımızda, sadece dış mekân ve binalar yok aslında. Biraz açmak için söylüyorum bunu aslında. Örneğin, ulaşım var. Söz gelimi, ulaşım meselesinde özellikle 65 üstü yaş grubuna ücretsiz ulaşımın sağlanması çok çok önemli. Bunun gibi aslında farklı politikalar uygulanabilir. Tabii, burada çok parantez açarak şunu söylemek istiyorum, burada “toplumsal farkındalık” dediğiniz çok önemli bir nokta. Biz medyada ayrımcılık görüyoruz bir taraftan ama aslında gündelik hayatta da çok ciddi bir ayrımcılıkla karşı karşıya yaşlılar. Örneğin, ulaşım hakkında kendilerine verilen imkânın özellikle farklı yaş grupları tarafından çok fazla gündeme getirildiğini söyleyebiliriz yani ben ayrımcı olarak nitelendirebilirim bunu.

Yine, hakeza, yaşlı dostu kentlerde ev meselesi yani yaşlıların eve erişimleri; satın alınabilir evler ya da kiralanabilir evler meselesi aslında önemli hâle geliyor. Burada özellikle kır ve kent arasındaki önemli farklılıklardan bir tanesi, büyük şehirlerde, metropollerde emeklilerin ya da yaşlıların ev satın almalarının daha da zorlaşmaya başladığı. Bugünkü koşullarla ilgili söylemiyorum bunu, aslında bu tüm dünyada olan bir eğilim, onu da ifade etmek isterim. Ev meselesi, yine, erişim meselesi bir başka başlık olarak çıkıyor ama özellikle sosyal katılım konusu ve sosyal içirme konusu da yine diğer başlıklardan bir tanesi. Burada, komşuluk -özellikle yapılan araştırmalarda, siz de bahsettiniz- Türkiye’de Türk toplum yapısı açısından komşuluk aslında tabii ki değişimler geçirse de hâlâ varlığını sürdürüyor ve yaşlıların hayatında komşular çok çok önemli hâle gelmiş durumda. Bu konuda komşuluğun, o yerinde yaşlanmanın, tanıdık çevrenin korunması söz konusu olabilir. Bu konuda, özellikle yerel yönetimlerle bir farkındalık çalışması yürütülebileceğini düşünüyoruz çünkü komşular gerçekten hem afet durumunda hem sağlık durumunda hem de sosyal ihtiyaçlar bağlamında çok ciddi fonksiyonlar üstleniyor, bunu araştırma verilerinin ortaya koyduğunu söyleyebilirim, kent için de kır için de aslında bunlardan bahsetmek mümkün.

Burada, özellikle uluslararası alanda yapılan çalışmalara baktığımızda, biraz yaşlıların gönüllü çalışmalara katılımları da önemseniyor bu aktif yaşlanmada. Yine, yaşlı dostu kentin bu uzantısı olarak yani belli bir tecrübeye sahipler ve bu tecrübeyi aslında gönüllü olarak farklı kuşaklara aktarıyorlar ve bunun bir taraftan kuşaklar arası etkileşimi de sağladığı söylenebiliyor. Dolayısıyla, bu aslında yaşlı dostu kentle ilgili -sizin bahsettiğiniz gibi- sosyal boyutuyla ilgili yapılacak çok fazla şey var. Burada çok ciddi toplumsal bir birikimimiz var, kesinlikle ben de sizinle paralel düşünüyorum, aynı düşünüyorum; aslında sivil toplum kuruluşlarının, yerel yönetimlerin sadece bu kanalları, bu dinamikleri biraz işletmesi, harekete geçirmesi daha doğru bir ifadeyle, aslında yaşlılarımızın yaşlı dostu kente ulaşmasında çok ciddi katkılar sağlayacağını düşünüyorum. Bu konuda, aslında bir örnekle de kapatmak isterim. Hem fiziksel hem mekânsal müdahaleler çok önemli. Söz gelimi, birçok toplantıda vurguladığım için yine ben de kayda geçsin diye söyleyeyim, örneğin, kamusal mekân kullanımında lavabolar çok önemli aslında yaşlılar açısından bakıldığında yani dışarıya çıkmayı engelleyen önemli etkenlerden bir tanesi. Aslında, biz büyük şehirlerimizde, metropollerimizde, kamusal mekânlarda mesela bununla başlasak aslında çok büyük bir gelişme katedebiliriz. Bazı kentlerimizde bununla ilgili güzel uygulamalar var ama henüz istediğimiz seviyede değiliz.

Son olarak da yine, vekilimizin, bu yaşlı dostu kent ağına nasıl dâhil olunabilir? Birleşmiş Milletlerin bir ağı var. Hani, burada belirli hazırlıkları yaptığınızda, belirli dokümanlar yapıldığında, ağı geliştirmek istedikleri için oldukça rahat girilebildiğini söyleyebiliriz, sadece bir karar ve yönelim gerektiğini ifade etmiş olayım. Hızlı hızlı konuşuyorum, kusura bakmayın, vakti kullanmak için.

OTURUM BAŞKANI İBRAHİM HALİL FIRAT – Teşekkür ederim Hocam, sağ olun.

Sayın Bakırlıoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Şimdi, şöyle, yerel yönetimlerin belli sorumlulukları var. Mesela, 50 bin üzerinde nüfusa sahipseniz kadın sığınma evi açmak zorundasınız. Bunu açıyor, açmıyor, ayrı bir şey ama bu bir zorunluluk. Kayda geçmesi için söylüyorum ve yerel yönetimlerde -atıyorum- birçok belediyede birbirine benzer ama normları farklı, standartları farklı etkinlikler var. Nedir? İşte, özellikle evde yalnız kalan yaşlılara yönelik belli periyotlarda kişisel hijyenler, temizlikler, ev temizliği hizmeti veren belediyeler var. Her belediyenin kendine has, kendinden farklı uygulamaları var. Esasında, burada, yerel yönetimlere bunun yasal bir zorunluluk olarak yüklenmesi gerektiğini ben düşünüyorum yani Komisyonun bunu değerlendirmesi gerektiğini düşünüyorum. O belediyenin inisiyatifine bırakılmaması lazım, bütün belediyelerde bunun bir zorunluluk hâle getirilmesi gerektiğini

ben düşünüyorum. Ayrıca, mesela, çok önemli bir şey söyledi Murat Bey yani kamusal alanlarda umuma açık tuvaletlerin olmaması önemli bir problem, özellikle yaşlılar için önemli bir problem ve çok az hakikaten de. Belki insanların sosyalleşmesinin önündeki engellerden bir tanesi de bu, bunun da bir zorunluluk... Mesela, şunu diyebiliriz, bir şehre diyoruz ki: “Yeşil alan miktarı yüzde 10 olacak.” Bunu diyebiliriz, buna hükmedebiliriz, o zaman “Belli yerlerde şu kadar da tuvalet inşa edeceksin.” denilmesi gerekir. Bu bana göre önemli bir şey, böyle bir yaklaşım olabilir.

İkincisi, şimdi, kırsalda yaşayanlar da... Biraz evvel afetlerden bahsettiniz, kendi tecrübelerimden de ben bahsetmek istiyorum. Mesela, en büyük karşılaştığımız sorunlardan bir tanesi -ben bunu yaşadım, yaşadığımız yerde karşılaştım, siz de karşılaştığınızdır- yalnız kadınlar ve bunlar en fazla kırsalda çünkü çok ciddi bir göç var, köylerde yaşlı insanlar var ve birçoğu da yalnız kadın. Bunlar evlerinden de uzaklaşmak istemiyorlar, çocuklarının yanına da gitmek istemiyorlar. Mesela, alzaymır. Çok ciddi bir problem ve alzaymır, olup da kaçan yani evinden uzaklaşan, bulunamayan, ölen yaşlı kadın sayısı çok fazla. Benim gördüğüm bir olay bu.

İkincisi, herkes kentsel dönüşümden bahsediyor, bana göre bu ülkede kırsal dönüşümü de yapmak lazım çünkü bu insanların, kırsalda yaşayan insanların, köyde yaşayan insanların evleri yüz yıllık, yüz elli yıllık ve de mühendislik hizmeti görmemiş evlerde yaşıyorlar. En büyük sorunlardan bir tanesi, mesela, bir ülkenin gelişmişliği deprem eşiğiyle bellidir. Bazı ülkelerde 8’lik deprem, 9’luk deprem yıkıcı etki yaratmazken Türkiye’de 6,5 ve 6 üzeri depremler şehirlerde yıkıma sebep veriyor, 5,5 olduğu zaman da kırsalda çok ciddi tahribat veriyor. Ben bunu yaşamış bir insanım, Akhisar’da 5,4 şiddetli bir deprem merkezde bir şey yapmadı ama kırsalda yüzlerce evin yıkılmasına sebep oldu, tahribat görmesine sebep oldu ve burada yaşayan insanlar da yaşlı insanlar. O konuda, mutlaka bir kentsel dönüşüm yapılması lazım, kırsal dönüşüm yapılması lazım, bunun ele alınması lazım, düşünmemiz lazım.

Mesela, en büyük problemlerden bir tanesi kırsalda, köylerde yangın. Yangın olayları, ev yangınları çok fazla oluyor, sebebi de tesisatın, elektrik tesisatının çok zayıf olması ve bu tesisattan devamlı yangın çıkıyor. Özellikle gene kadınlar, evde yaşayan yalnız kadınlar bu yangınlarda ölüyorlar, yanarak can veriyorlar. Ya, bu önemli bir problem, kayda geçmesi için bunu söyledim. Yüksek katlarda yaşayan yurttaşlarla alakalı da belki şöyle bir şey yapabiliriz yani zemin katlardan ev almasını kolaylaştıracak yasal düzenlemeler yapabiliriz, özendirerek veyahut da çeşitli avantajlar sağlayacak yasal düzenleme yapabiliriz. Bu da bence önemli.

Bir de şöyle bir kesim var, bilmiyorum siz katılıyor musunuz buna, ben çok yaşıyorum, siyasetle uğraşıyoruz. İşte, benim kadın kollarının belli bir kısmı belli bir yaşın üzerinde. Genelde siyasetle belli bir yaşın üzerindeki insanlar ilgileniyor, emekliler ilgileniyor. Belli bir süre sonra kadın kollarında insan kalmıyor bizim. Neden? “Torun bakmaya gittim.” Nereye gittin? “İstanbul’a gittim.” “Ankara’ya gittim.” Yani adamları bırakıyorlar, eşlerini memlekette bırakıyorlar ve gidiyorlar İstanbul’a, İzmir’e, Ankara’ya ve torunlarına bakıyorlar. Evet, ondan belki haz alıyorlar ama şimdi düşünün, yaşadığınız bir çevre var, bir arkadaş çevreniz var, komşuluk ilişkileriniz var; torununuza bakmak için gidiyorsunuz, bunu bir görev olarak yapıyorsunuz; görmeye değil, sevmeye değil, onunla vakit geçirmek için değil, bunu mecburiyet olarak yapıyorsunuz...

MUSTAFA ESGİN (Bursa) – Severek yapıyorlar.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ya, mutlaka severek yapıyorlar ama evde kalan da var, baktığın zaman onların da hayatı değişiyor. Öyle bir şey de var, böyle bir durum da var onun da kayda geçilmesi için söyledim. Bu insanlar da hakikaten sorun yaşıyorlar gibi geliyor bana.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkürler.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Bir şey ekleyebilir miyim, müsaade var mı?

BAŞKAN EROL KAYA – Estağfurullah, buyurun.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Teşekkürler.

Aslında, ben Amerika'daki literatüre daha yakınım şu söyleyeceğim şeyde, yaşlı erkeklerin durumu daha zor. Hani, ayrımcılık yapmıyorum, espri yapıyorum. Hani, burada yaşlı tek başına yaşayan bir kadın mağduriyeti ortaya çıktı. Aslında, adam gitmiş ya da gönderilmiş bir şekilde. Yani, şimdi şunu söylemek istiyorum: Geride kalan erkeklere göre kadınlar bir şekilde hayata daha sıkı tutunuyorlar ve daha çabuk sosyalleşiyorlar anlayabildiğim kadarıyla. Bizim kültürde belki çok yüksek ama Amerika'da yaşlı, eşini kaybetmiş erkeğin intihar riski oldukça yüksektir. Bu konuda bizde bilgi var mı? Kabaca değinirseniz sevinirim.

BAŞKAN EROL KAYA – Arkadaşlar, herhâlde sorular bitti, ben de yetiştim.

Hocam, son söz sizde.

Buyurun.

65+ YAŞLI HAKLARI DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI PROF. DR. RÜMEYZA KAZANCIOĞLU – Teşekkür ediyorum.

En başta aslında söylemiştim, tek başına yaşayan kadın nüfus oranımız, yaşlı nüfus oranımız daha fazla, bunun da sebebi muhtemelen beyler vefat ediyor, daha genç yaşta vefat ediyor. Bu bir sebep, bir resmî rakam size söyleyemem ama bakarsak onların alt analizine, yakalarız.

İzninizle, biraz önce söyleyeceğimi unuttum demiştim, nokta suistimale alakalıydı farkındalık anlamında. Bir yaşlının suistimale uğradığını fark etmekle ilgili olarak toplumu da bilinçlendirmemiz gerekiyor. Bu sadece şiddet anlamında değil, bazen maruz kaldığı fiziki şiddet haricinde de finansal suistimal ya da bu, biliyorsunuz, telefonla arayıp paranızı göndermezseniz veya akılalmaz hareketler yaparken... Bu konuda özellikle bankacılık sektörüyle de birkaç sene önce özel görüşmeler yapmıştık. Bir şubenize gelen, standardın dışında hareket eden bir yaşlı bireyde bir sıkıntı olduğunu nasıl yakalayabilirsinizle ilgili püf noktaları var aslında, onlarla ilgili de eğitimler ve farkındalıklar yapıyoruz ama izninizle şöyle kapatayım, not almıştım yanlış söylemeyeyim diye. Hayatın her alanında bizlere yarınları gösteren, yaşayan bir tarihimiz var ve onlara karşı sorumluluklarımız var, hepimizin var; şimdiki yaşlılarımıza var, gelecekte yaşlı olacak -inşallah- bizlere var çünkü yaşlanmak da bir meziyet, becerebilmek bunu da. Dolayısıyla, şimdi hepimiz için hazırlanmamız gerekiyor.

Bu şansı bize verdiğiniz için, desteği verdiğiniz için şükranlarımızı hem kendim adına hem dernek adına hem de yaşlılarımız adına sizlere arz ediyorum efendim.

BAŞKAN EROL KAYA – Çok teşekkür ediyoruz.

Tabii, en geniş sunum sizin oldu Hocam yani böyle bir torpil de var, haberiniz olsun. Ben koltuğu bırakınca demek ki böyle bir şey oldu.

Peki, 65+ Yaşlı Hakları Derneğimize çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumundan Yılmaz Bölükbaşı ve Mehmet Aktaş; sizleri alıyoruz buyurun.

Söz sizin Hocam, buyurun.

2.- Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) Başkan Yardımcısı Yılmaz Bölükbaşı'nın, Kurum olarak yaşlıların yaşadıkları sorunlar ve alınması gereken tedbirlere ilişkin yaptıkları çalışmalar ve önerileri hakkında sunumu

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI YILMAZ BÖLÜKBAŞI – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlayarak konuşmama başlamak istiyorum.

En başında, Sayın Başkanımızın özellikle bugünle ilgili süre kısıtlaması hususunu dikkate alarak süreyi en iyi şekilde kullanma adına birtakım konuları ekranda zaten göreceğimiz ve sizlerle de paylaşıldığı için belki özet olarak vermek istiyorum.

Ben Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunda Başkan Yardımcısı olarak görev yapıyorum, hukukçuyum. Bugün The Ankara Hotel’de bir programımız vardı, zirve. Başkanımız mecburen o zirvede bulunmak durumundaydı, iki günlük uluslararası bir program. Bu nedenle, bu programa benim katılmam gerekti. Beraberimizde, kurumumuzdan, özellikle yaşlılarla ilgili çalışmalarda bir numara olarak ifade edeceğim uzman kardeşimiz, koordinatör kardeşimiz Mehmet Aktaş Bey var. Sorular kısmında Mehmet Aktaş Bey’e konuyu, mikrofonu kendisine devredeceğim inşallah. Yine, uzman yardımcısı olan kardeşlerimiz var burada, bu arkadaşlarımız da bu çalışmalar içerisinde aktif olarak yer alıyorlar, bu aktiflikleri nedeniyle de burada, hem Meclis tecrübeleri açısından hem de yapmış oldukları katkıları açısından beraberimizde bulunuyorlar. Sait Ceylan, Mücahit Yasin Zabunoğlu ve Aykut Aydın; uzman yardımcısıdır bu kardeşlerimiz ve çalışıyorlar.

Değerli Başkanım, değerli Komisyon üyelerimiz; önce kurumumuzla ilgili kısaca bilgi vermek isterim. İnsan hakları alanındaki tarafı olduğumuz uluslararası mevzuata dayalı olarak 6701 sayılı Kanun’la kurulmuş, idari ve mali özerkliğe sahip, özel bütçeli, kamu tüzel kişiliğini haiz ve Adalet Bakanlığıyla ilişkili bir kurumdur TİHEK. Cumhurbaşkanımız tarafından seçilen 11 üyeli İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu ile Başkanlıktan oluşur. Kurul, görev ve yetkilerini bağımsız olarak yerine getirir ve kullanır.

Kurumumuzun kuruluş amacı ve görev alanları olarak da şunları kısaca ifade edebiliriz: En başta, TİHEK insan onurunu temel alır. Bu temel üzerinden insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele edilmesi ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevinin yerine getirilmesi amaçlarıyla ve bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek üzere kurulmuştur.

Dikkat ettiğimiz hususların başında insan haklarının korunması ve geliştirilmesi gelmektedir. İnsan haklarının her alanında çalışmalar yapmak kurumumuzun görevlerindendir. Bu alanda raporlar hazırlamak, görüş bildirmek, öneriler oluşturmak ve yapabileceğimiz hangi katkılar varsa bu katkıları sunmak bir görev olarak üzerimizde bulunmaktadır. Her yıl Cumhurbaşkanlığına ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına yıllık raporlarımızı hazırlamakta ve sunmaktayız.

Kurumumuz, insan haklarının korunması ve geliştirilmesi başlığı altında, yaşlıların yaşadıkları sorunlar ve alınması gereken tedbirlere ilişkin hangi çalışmalarını yapmıştır, kısaca bunların bilgisini de vermek isterim. 2019 Aralık ayı, Yaşlı Hakları Çalıştayı sonunda sonuç bildirgesi hazırlanmıştır. Bu sonuç bildirgesinde yer alan hususlar ilgili kurumlarla, ilgilisi olanlarla paylaşılmıştır. Mart 2021, Yaşlı Hakları Forumu. Covid-19 pandemisinde yaşlılarımızın yaşadığı sorunları kamuoyunda görünür kılmak, sorunların çözümü ve hakların etkin kullanımı için belirlenecek politikalara katkılar sunmak öne çıkan amacı olmuştur. Yine, Mart 2021, 60 yaş üstü yaşlıların yaşlılık algısı ve kendi sorunlarına bakışı konulu kamuoyu araştırması 5.600 kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Haziran 2021, Yaşlı Haklarına Yönelik İstişare Toplantısı. Yüksek İhtisas Üniversitesi Rektörü Sayın Profesör Doktor Mustafa Paç ve çeşitli üniversitelerden akademisyenlerin, sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılımı ve Kurum Başkanımızın Başkanlığında gerçekleşen toplantıda, yaşlıların günlük hayatta karşılaştığı sorunlar,

medeniyetimizde yaşlıların yeri ve önemi konuları görüşülmüştür. Yine, Haziran 2021, 15 Haziran Yaşlılara Yönelik Şiddet ve Yaşlı İhmalî Farkındalık Günü kapsamında yaşlılarla gerçekleştirilmiş bir röportaj çalışması yapılmış, kurumsal “web” sitesi ve YouTube adresinden kamuoyuyla paylaşılmıştır. Yine yaşlılara yönelik farkındalık oluşturuıcı afiş çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Biraz önce Cumhurbaşkanlığına ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmak üzere yıllık raporlar hazırladığımızı ifade etmiştim. Sunmuş olduğumuz bu raporlardan 2018, 2019 ve 2020 yıllarına ait olanlar içinde yaşlıların yaşadıkları sorunlar bir insan hakkı bağlamında tespit edilerek alınması gereken tedbirler, öneriler olarak belirtilmiştir. Diğer çalışmalarda olduğu gibi bunlardan da özet olarak yapılmış alıntılar sunumumuzda bulunmaktadır. Ayrıca, bu raporlar olsun, yapılmış diğer çalışmalara ait bildiriler olsun, bunlarla ilgili hazırlanmış kitaplar olsun bunların dijital ortamda, bilgisayar ortamında Kuruma, Meclis Başkanlığına, Komisyona iletimi sağlanmıştır.

Yine Kurumumuzda Yaşlı Hakları Çalışma Grubu oluşturulmuş ve 2021 yılı içinde 8 adet toplantı gerçekleştirilmiştir. 2021 yılında bu grubun varlığının da etkisiyle çok sayıda faaliyet icra edilmiş olduğu görülmektedir. Bu grubun iş ve işlemleri Mehmet Aktaş arkadaşımızın uhdesinde gerçekleşmiştir. Yaşlılarla ilgili konularda Kurum olarak 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde belirtilen görevler bağlamında, huzurevi, yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezi gibi mekânlara haberli veya habersiz ziyaretlerimiz gerçekleştirilmiş, tespitler yapılmış, önerilerde bulunulmuştur. Ziyaret ettiğimiz yerler çoğunlukla habersiz olmakta ve buralarda olması gereken standartların eksikliği hâlinde bunlar tespit edilmekte ve gereken düzeltmelerin yapılması istenmektedir.

Yaşlı hakları bağlamında uluslararası ilişkilerimiz olmuştur. Bizden talep edilen bilgiler bağlamında yapmış olduğumuz çalışmalara ait özel bilgi sunumda yer almıştır. Ayrıca, dünyada yaşlı hakları veya yaşlıların yaşadıkları sorunlar ve alınması gereken tedbirler bağlamında 6 ülkeden özet bilgi oluşturulmuş ve sunumda verilmiştir. Bu bağlamda, Türkiye’de durum nedir; bununla ilgili olarak da yapmış olduğumuz tespitlerin özeti sunumda verilmiştir. Yapmış olduğumuz bu çalışmalar sonucunda tespit ettiklerimizi ve önerilerimizi kısaca ifade etmek isterim; bunlar özeti özeti mahiyetinde. Esas, tabii buraya aktarmış olduğumuz bütün bilgi ve belgeler ışığında uzman kardeşlerimizin incelemesiyle daha verimli çalışmalar yapılacağına inanıyorum. Buradaki sürenin kısıtlılığını da dikkate alarak arz etmek istiyorum.

Yaşlıların istihdamdan eğitime, kamusal hizmetlere erişimden ön yargılara kadar çok çeşitli alanlarda ortaya çıkan problemleri karşısında çözüm içeren, yaşlı bireylerin ihtiyaç ve talepleri noktasında yapıcı karşılıklar veren, görev ve yetki hususunda soru işareti bırakmayan, yaşlı bireyleri koruyan özel bir kanun çalışması yapılması. Merkezî idare ile mahallî idareler arasında eş güdüm sağlanması, kadınlar ve çocuklar konusunda olduğu gibi yaşlı bireyler için de Belediye Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile İl Özel İdaresi Kanunu’nda zorunlu hizmetlerin sayılması. Biraz önce “65+” yaş grubuyla ilgili Derneğimizden Başkanımızın ifade ettikleri bizim bu ifade ettiklerimizle bire bir örtüşmektedir. Medyada yaşlılara yönelik kullanılan olumsuz dilin düzeltilmesi, olumsuz içeriklerin önüne geçilmesi, “huysuz” “inatçı” “aileye yük” vesaire kodlamalara müsaade edilmemesi.

Bilindiği üzere, yaşlılarımız korunmaya ve kollanmaya muhtaçlarımızdır. Onların belki ahir ömürlerinde bir tatlı huzur alma hayalleri vardır. Onların bu huzur alma hayallerini ne ev içinde ne de çevrelerinde yıkmaya hiçbirimizin hakkı bulunmamaktadır. Aslında, refah dediğimiz olayı en başta yaşaması gereken, kendilerine vefanın ne olduğunu hissettirmemiz gereken grupların başında gelmektedir. Yaşlıların korunmasına yönelik Uluslararası Yaşlı Hakları Sözleşmesi hususunda ülkemizin öncü-kurucu devlet olması, mevzu bahis sözleşmenin taraf devletler için bağlayıcılık teşkil etmesi ve sözleşmeye riayet bakımından etkin bir denetim organının kurulması.

Toplumsal hayatta yaşlı bireylerin sıklıkla karşılaştığı, yayalar için yeşil ışıktaki karşıdan karşıya geçme sürelerinin kısalığından üst kat geçitlerdeki yaşlı ve engelli vatandaşlar için hizmet sunan asansörlerin çalışmamasına kadar birçok örnekte karşımıza çıkan dolaylı, ayrımcı uygulamaların önüne geçilmesi.

Yaşlı haklarının korunması kapsamında kamu kurum ve kuruluşlarının faaliyetlerini denetleme ve genel politikalar dâhilinde yaşlıların korunmasına ilişkin ortak çalışmalar yapabilmeleri için onları koordine etme görev ve yetkilerini haiz bir “Yaşlı Hakları Koordinasyon Kurulu”nun Meclisimiz yahut Cumhurbaşkanlığımız bünyesinde kurulması. Bürokrasiye, yaşlılar da dâhil olmak üzere, her yaş grubundan insanın katılma imkânını sağlayacak çoğulcu bir yapının oluşturulması. Yaş temelli ayrımcılıktan bahsedildi. Ayrımcılıkla ilgili hususlarda yaş temelli ayrımcılık önümüzde durmakta. Bunun da şu anda mevcut uygulamalar yeniden gözden geçirilerek düzeltilmesinde veya daha uygun şartlar getirilmesinde fayda bulunmaktadır.

Yaşlı hakları alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının desteklenmesi ve sayılarının artmasını sağlayacak teşvik uygulamalarına gidilmesiyle beraber üniversitelerde yaşlı hakları üzerine yapılan akademik çalışmaların teşvik edilmesi, gerontoloji bölümlerinin ve yaşlılık çalışmaları uygulama ve araştırma merkezlerinin güçlendirilmesi.

Yaşlılara yönelik şiddet ve istismar konularında istatistik ve veri toplanmasına yönelik saha çalışmalarının artırılması. Yaşlıların sosyal hayatın her alanına daha etkin ve özgüvenli katılımını sağlayacak sürekli eğitim programlarının ve tecrübe aktarım merkezlerinin geliştirilmesi. Yaşlı bireylerin sosyal hayata sağlıklı bir şekilde katılımını sürdürecektir politikaların geliştirilmesi, istihdam süreçlerine katılımını kolaylaştıracak kota ve teşvik uygulamalarının hayata geçirilmesi.

Burada bir uygulamadan bahsetmekte fayda mülâhaza ediyorum. Biliyorsunuz, 1990’lı yılların başları, özellikle Sovyetler Birliği’nin ve bu manada “demir perde ülkeleri” diye tanımlanan ülkelerin bir dönüşüm yaşadığı yıllardır. Bu dönüşüm bazılarının dağılmasına yol açmış, bazılarında ise kanlı olaylara yol açmıştır. Çin örneğinde Tiananmen Meydanı olayları vardır. Binin üzerinde genç, birtakım yönlendirmeler veya da kendi bildikleri çerçevede bir duruş ortaya koymuşlar ama -binin üzerinde- hasara uğramışlar. Daha sonra Çin’in uyguladığı bir olay var, ben bunu -televizyonda en güzel şekilde anlatmışlardı ama- bende kaldığı kadar sizlerle paylaşıyorum. Ortada bir sorun var. Nedir bu sorun? Ülke, Rusya örneğinde olduğu gibi, dağılmayla karşı karşıya ve bu dağılmanın öne çıkan dinamik unsuru ise işte özgürlük, eşitlik, birtakım söylemler. Bizim, bu özgürlük, eşitlik noktasında birtakım noktalara erişmemiz gerekiyor, birtakım kişilere ulaşmamız gerekiyor, sorunları yerinde, kaynağında çözmemiz gerekiyor; fikir buradan çıkıyor. Daha sonra şunda karar kılınıyor: Bu hususta bize en faydalı olacak kesim bu konularda akıl teriyle, alın teriyle öne çıkmış ve “yaşlı” diye tanımlanan kişiler olacak. Önümüze bunları almalıyız, bunların ortaya koyacağı önerileri dikkate almalıyız, bunlarla birlikte bu sorunun üstesinden gelmeliyiz. Her gruba yönelik, her mahalleye yönelik sosyal faaliyetler ortaya koyabilmek üzere yaşlıların ağırlıkta olduğu yapılar oluşturuluyor. Bu yapılara, sorun çıkabilecek, sorun üretebilecek her bir eve, her bir noktaya erişebilmek üzere kendilerine çeşitli imkânlar tanınıyor ve bu sorunların çözümünde kendilerine her türlü destek veriliyor. Netice ne oluyor? Neticede bir kaynaşmayı ve Çin’de o tarihlerden başlamak üzere yüzde 17’leri bulan kalkınmayı sağlıyor.

Şimdi, yaşlıların devreye alındığı hususlar her hâlükârda önemli oluyor. Bunları bir kenara attığımız zaman, bunların hayattan getirmiş olduğu tecrübeleri önemsemediğimiz, onları dışlanmış, itilmiş veya ötelenmiş noktaya getirdiğimizde geline nokta pek de iyi sonuçlar vermiyor. Ben bu

örneği katkı olması açısından ifade etme durumunda kaldım. Bununla ilgili belgeyi getirseydik daha iyi olurdu ama bunu Meclisin -Araştırma Komisyonu olması münasebetiyle- yerinden ve en güzel şekilde araştırıp bir şekilde bulabileceğine inanıyorum.

Evet, yaşlılara yönelik şiddet ve istismar konularında istatistik ve veri toplanmasına yönelik saha çalışmalarının artırılmasından da bahsetmiştik. Tüm kamu kurum ve kuruluşlarının strateji ve hedeflerini ülkemiz nüfusunun yaşlandığı gerçeğini göz önüne alarak hedeflemesi yine önemli olacaktır. Yaşlılarımızı insan onuruna aykırı bir şekilde evlerinden ve ailelerinden uzaklaştıran nedenleri ortadan kaldıracak politika ve tedbirlerin hayata geçirilmesi, yaşlılara karşı her durumda edepli ve saygılı davranmayı özendirici örneklerin daha yaygın ve görünür olmasını teşvik eden proje ve tedbirlerin hayata geçirilmesi. Hemen, tabii, akla RTÜK geliyor, akla birtakım sosyal medya ortamları geliyor. Bu hususlarda gerekli düzenleyici unsurların veyahut da gerekli çalışmaların yapılması ve son olarak kısaca şunu ifade edelim: İnsan onuruna yaraşır bir yaşlılığın yaşanması adına huzurevleri ve yaşlı bakımevlerine ilişkin mevzuatın güncellenmesi.

Ben burada bunları arz ettim.

Bizleri sunumda bulunmak üzere davet etmiş olmanız nedeniyle sizlere teşekkür ediyorum. Sorular faslında Mehmet Aktaş kardeşimiz, arkadaşımız...

BAŞKAN EROL KAYA – Sorun yok Hocam. Soruları alalım, kim uygunsa o cevap verebilir.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU BAŞKAN YARDIMCISI YILMAZ BÖLÜKBAŞI – Peki.

BAŞKAN EROL KAYA – Müzeyyen Hanım, buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sunumunuz için teşekkür ediyorum.

Ben şunu anlamaya çalışıyorum: Siz -yaşlı haklarıyla ilgili- Cumhurbaşkanlığına bağlı bir kurumsunuz; Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu. Buradaki göreviniz öneri getirmek mi yoksa çözüm bulmak mı? Hani bir kamu kurumu olduğunuz için soruyorum. Hani sivil toplum örgütü olursunuz, evet, öneri getirirsiniz, baş tacı ama gördüğüm kadarıyla sunumunuzda, birtakım öneriler getiriyorsunuz, dünya örneklerini sunuyorsunuz ve buna dair “Şu yapılmalı, bu yapılmalı.” gibi birtakım önerileriniz var. Peki, kamu kurumu olarak -hani siz bir sivil toplum örgütü değilsiniz- normalde çözüm önerisi getirmeniz gerekir diye düşünüyorum açıkçası ya da buna dair yasal prosedürlerin yerine getirilmesine ilişkin çalışmaları yapıp Mecliste bunu zorlamanız gerekiyor diye düşünüyorum. Öncelikle eleştiri veya öneri olarak bunu şey yapın lütfen.

Şimdi, burada mesela “Çekirdek ailelerin yaşlıları dışlayan yapısı kök değerlerimizle uyumlu değildir.” “Saha çalışmaları artırılmalıdır.” diye cümleler var. Yani onun için söylemeye çalıştım, genel olarak önermeler var sunumunuzda. “Çocukları, akraba ve komşuları olmak üzere tüm toplum sorumludur, bu konuda yatay sorumluluğa önem verilmelidir.” gibi önermeleriniz var. Bundan dolayı söylüyorum.

Bir de dünya örneklerini vermişsiniz, önemli. Soruma geçeceğim. Dünya örneklerinde -mesela sosyal haklar konusunda işte- diyorsunuz ki: “Almanya’da yaşlıların hastalık ve bakımı, sigorta katkı payları devlet tarafından ödeniyor.” Yine “İspanya’da sağlık hizmetleri temel olarak her yaşta insana eşit olarak veriliyor, ilaçlar ücretsiz.”

Ben sahada karşılaştığım şeyi söylemek istiyorum burada. Yaşlı insanlarda ve emeklilerde sağlık konusunda en çok karşılaştığımız sorun katkı payları vermiş olmaları, devlet tarafından işte ekipmanlara, o kullandıkları yürüteç ve benzeri gibi ekipmanlara ekstra para talep edilmesi. Ayrıca, şu anda, mesela hasta bezi sağlanmıyor, yakınlarımız var hani hasta bezi kullanması gereken, düşün. Bu tarz destekler verilmiyor. Buna dair sizin Dernek olarak yaptığınız bir çalışma var mı?

Ve tabii en önemli insan haklarından biri barınma ve beslenme hakkı. Buna ilişkin, mesela 1.084 lira aylık geliri var şu anda. Asgari ücretin 4.253 TL olduğu, açlık sınırının 6 bin liralara aştığı, yoksulluk sınırının da 19 bin TL olduğu bir süreçte İnsan Hakları Kurumu olarak -en önemli barınma hakkı yani tabii ki kültürel değerlerimiz, tabii ki yaşlılarımıza saygı ama- ağırlığı daha çok bunun üzerine vermişsiniz gibi. En önemli insan haklarından biri budur. 2 milyon yaşlı nüfus var ülkemizde ve bunların yüzde 60'ı kadın ve iki ayda 1 bu kadınlara 650 TL ödeniyor. Gerçekten güne vurduğunuz zaman, çocuğunuza harçlık olarak vermeyeceğiniz bir ücretten, bir para ödemekten bahsediyoruz. Sosyal devlet olmanın gereği ve en önemli insan haklarından biri bu ücretlerin insanca yaşayabilecek düzeye getirilmesi bence. Buna dair ne tür bir çalışmanız var? Öyle bir çalışmanız var mı? Bunu öğrenmek istiyorum.

Bir de “Gerontoloji bölümü daha çok açılmalı.” falan dediniz. Geçen hafta bir sunum yapıldı. Yanlış mı hatırlıyorum, 200’e yakın gerontoloji mezunu olduğu..

BAŞKAN EROL KAYA – 100.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – 100’e yakın...

...ve bunların çoğunun da çalışma alanı bulamadıklarına dair bir saptama yapıldı burada, bence bu da çok önemli yani önemli olan mezun etmek değil, onları istihdam edecek alanların yaratılması diye düşünüyorum. Buna dair ne yapıyor?

Bir de ne tür insan hakları ihlalleriyle karşılaşıyorsunuz? Buna dair bir çalışmanız var mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyoruz.

Arkadaşlar, saat 17.00’ye kadar ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 16.21

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 17.20****BAŞKAN: Erol KAYA (İstanbul)****BAŞKAN VEKİLİ: İbrahim Halil FIRAT (Adıyaman)****SÖZCÜ: Lütfiye Selva ÇAM (Ankara)****KÂTİP: Abdurrahman BAŞKAN (Antalya)**

BAŞKAN EROL KAYA – Arkadaşlar, İkinci Oturuma başlıyoruz.

En son Müzeyyen Hanıma söz vermiştik.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN EROL KAYA – Sayın Bakırlioğlu, konuşmazsanız eksiklik olur, benim içimde ukde kalır.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Sizin de içinde kalmasın.

BAŞKAN EROL KAYA – Hemen size söz veriyorum.

Buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Şeyi sormak istiyorum, sunumunuzda yaşlıların; yaşlılık, algı ve kendi sorunlarına bakış açısıyla alakalı bir araştırmadan bahsettiniz, araştırmadan da belli başlı noktaları verdiniz. Bu kamuya açık verirler mi, bunlara ulaşabilir miyiz? Veyahut da bizim Komisyonumuza bütün dataları, bütün bu araştırma sonuçlarının raporunu vererseniz seviniriz çünkü bu konuda çok fazla yapılmış bir araştırma da yok, yaşlılıkla alakalı.

Bir de önerileri sıralamıştınız 15’inci maddede “Yaşlı bakım evleri ve huzur evlerinin mevzuatıyla alakalı sıkıntıların giderilmesi gerekir.” gibi bir ifade var, “Mevzuatın güncellenmesi.” diye bir öneride bulunmuşsunuz. Şu anki mevcut mevzuatta ne gibi sıkıntılar var, neler yapılması lazım sizce?

BAŞKAN EROL KAYA – Evet, teşekkür ettim.

Tamam, söz sizde, kim cevap verecekse lütfen kendisini tanıtsın.

Buyurun.

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU İNSAN HAKLARININ KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ BİRİMİ KOORDİNATÖRÜ MEHMET AKTAŞ – Teşekkürler Sayın Başkanım.

İlk soruya şöyle cevap verebilirim: Bizim bütün çalışmalarımız kamuya açık, zaten malumlarınız olduğu üzere, Cumhurbaşkanımız tarafından geçen sene ilan edilen İnsan Hakları Eylem Planı’nda da benzer bir hedef belirlenmişti. Bütün kurul kararlarımız, bütün yayınlarımız internet sitemizden erişilebilir durumda şu anda. Ayrıca, biz gelmeden önce, bütün bu çalışmaların çıktılarını mail yoluyla ilgili Komisyondaki arkadaşlara, uzmanlara göndermiştik, tekrar gönderebiliriz, resmî yazıyla da gönderebiliriz böyle bir talep olursa.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Eğer Komisyondaki arkadaşlara gönderirseniz onlar da bize...

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU İNSAN HAKLARININ KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ BİRİMİ KOORDİNATÖRÜ MEHMET AKTAŞ – Evet efendim, gönderdik dün.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyorum. Başka soru yok.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Mevzuatta ne gibi...

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU İNSAN HAKLARININ KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ BİRİMİ KOORDİNATÖRÜ MEHMET AKTAŞ – Mevzuatta şöyle: Açıkçası çok fazla başlık var. Belki buna ilişkin diğer birimlerimizin de katkısı olabilirdi, şu anda onlar burada hazır değil ama şunu söyleyebilirim kısaca: Birincisi, uygulamada tekipleştirmeyle ilgili problemler var. Yani Ankara'daki bir huzurevindeki uygulama ile Hatay'daki bir uygulama farklılaşabiliyor. Genelde idari pratikler üzerinden yürüyor. Tamamen oradaki yöneticinin takdir yetkisi çerçevesinde ilerleyen hususlar olabiliyor. Buradaki farklılaşmaları minimize edecek ve engelli ve yaşlıların kaldıkları merkezlerin günümüz ihtiyaçlarına uygun olarak yeniden düzenlenmesi, özellikle idarenin yükselen standartları açısından görece eski sayılabilecek mevzuatın güncellenmesinde kurum olarak fayda olduğunu mülhaza ediyoruz. Kaldı ki biz düzenli olarak, sürekli olarak huzur evlerine, yaşlı bakım merkezlerine, cezaevlerimize de gidiyoruz. Kamu kurumlarımızın büyük bir çoğunluğunda bu açıdan yeniden düzenlemeye ihtiyaç hasıl olduğunu düşünüyoruz. Çünkü düzenlenirken, kapsamlı bir yaşlı ve engelli stratejisi ortaya konulamamış olabiliyor. Bu açıdan, mevzuatın güncellenmesinde fayda olduğunu düşünüyoruz.

Dediğim gibi, aslında, bu konunun muhatabı başka bir birimin koordinatörü olan arkadaşım. Ben onun kadar konuya vakıf değilim ama buna ilişkin yazılı olarak çok daha detaylı analizler sunmuştuk dün, internet sitemizde de bunların hepsine erişmek mümkün, kamuoyunun denetimine de açık şu anda.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Siz, bizim Komisyonumuza benim bahsetmiş olduğum mevzuattaki tavsiyelerinizle alakalı önerilerinizi verdiniz Komisyona değil mi?

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU İNSAN HAKLARININ KORUNMASI VE GELİŞTİRİLMESİ BİRİMİ KOORDİNATÖRÜ MEHMET AKTAŞ – Evet, evet sunduk. Ben ilgili arkadaşlara tekrar da iletebilirim çok daha rafine bir şekilde...

BAŞKAN EROL KAYA – Çok teşekkür ediyoruz, ağızınıza sağlık.

Arkadaşlar, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığını dinlemeye başlıyoruz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Sayın Başkanım, biz bu verilere nasıl ulaşacağız? Mesela arkadaşlar Komisyona sunmuşlar, biz o bilgiye nasıl ulaşacağız.

BAŞKAN EROL KAYA – Hayır, şöyle, bir dakika... Sizin danışmanlarınıza bunlar gidiyor yalnız, onları da söyleyeyim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Bize geliyor...

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Danışmanlara nasıl gidiyor?

BAŞKAN EROL KAYA – Yani danışmanlar “WhatsApp” grubu da oluşturuldu ki hani siz bakmıyorsunuz, yoruluyorsunuz diye, bazen yaşlılık alameti olabiliyor diye, danışmanların da “WhatsApp” grubu oluşturuldu, eksiklik varsa yine bakalım ona.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Bizim gruba da yollayın bence yani ikisine de gitsin.

BAŞKAN EROL KAYA – Olur, olur, hiç sorun değil.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Çünkü ben hepsini kendi arşivime kaydettim mesela.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Şey de var mesela, sorduğumuz sorular vardı, kimisi o anda cevaplayamıyor “Daha sonra yazılı olarak cevaplayacağım.” dediği sorular vardı, mesela onlar da bana henüz, o cevaplar gelmiştir diye tahmin ediyorum çünkü baya uzun oldu çalışmamız.

BAŞKAN EROL KAYA – Peki, danışmanlarla ilgili yeni bir koordinasyonu şey yapalım, gruba da atalım inşallah.

Çok teşekkür ederiz arkadaşlar.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Danışmana giden bir şey vekile mutlaka gelmeli, en azından esas muhatap olarak.

BAŞKAN EROL KAYA – Herhâlde sizi yormak istememişlerdir.

Sayın Murat Oral Bey, söz sizde, sizi dinliyoruz, süreniz yirmi dakika.

Tabii, vaatleriniz arasında böyle olumlu şeyler olursa süreyi biraz uzatabilirim yani.

Öncelikle, hakkınızı helal ediniz, beklettik sizi.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Estağfurullah Sayın Başkanım.

BAŞKAN EROL KAYA – Buyurun.

3.- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Mesleki Hizmetler Genel Müdürü Murat Oral'ın, Bakanlık olarak yaşlılara yönelik hayata geçirdikleri hizmetler ve mevzuat hükümleri hakkında sunumu

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Çok teşekkür ediyoruz.

Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğümüz, imar mevzuatının hazırlanması ve uygulamasından sorumlu olan bir birim. Sunumumuzda da Genel Müdürlüğümüzün ilgili olduğu mevzuatta, özellikle tam yaşlı özelinde olmasa bile yaşlı ve engelli, ikisinin birleşmiş hâlinde bir mevzuat hükümlerini arz etmek istiyorum. Zira, engellilerle ilgili mevzuat aynı zamanda yaşlılara da hizmet eden hükümler içeriyor. Dolayısıyla, engellilere ilişkin mevzuata uyulması yapılarımızda yaşlılara da fayda sağlayacak hükümlerin uygulanması anlamına geliyor.

Sayın Başkanım, birimimizin ilgili olduğu mevzuat, özellikle İmar Kanunu, Kat Mülkiyeti Kanunu, İmar Kanunu'nun ikincil mevzuatı olan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği, Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, Otopark Yönetmeliği, yeni yayınlamış olduğumuz Bisiklet Yolları Yönetmeliği ve Bisiklet Yolları Yönetmeliği'nden daha sonra yayınlamış olduğumuz Binalar İle Yerleşmeler İçin Yeşil Sertifika Yönetmeliği şeklinde özetleyebilirim.

Özellikle, İmar Kanunu'ndaki belli hükümler, engellilerin erişebilirliği ile ilgili mevzuata uyulmasını zorunlu kılıyor, kanunen. Yani bu zorunluluğu hem projeyi hazırlayanlar açısından yani proje müellifi, mimar, mühendislerin bu mevzuata uyması açısından hem bu yapıları denetleyenler açısından hem de belediyelerin projeleri buna göre onaylamaları açısından üçlü bir zorunluluk. Yani tüm projelerin engellilerin erişebilirliği mevzuatına uygun hazırlanması kanunun amir hükmüdür.

Yine, Kat Mülkiyeti Kanunu'nda 2005 yılında düzenlenen bir hükümle birlikte, özellikle engellilerin yaşamı için zaruret arz etmesi hâlinde mevcut binalarda, proje tadilatlarında çok kolaylaştırıcı bir hüküm getirildi. Bu hüküm aynı zamanda engelliler için kullanılabileceği gibi yaşlılar için de kullanılabilir bir hükümdür. Yani Kat Malikleri Kurulunda bir karar alınamaması durumunda. Örneğin, bir asansör yapılması gerekiyor -az önce Sayın Vekilimin de arz ettiği gibi- 5 katlı bir binanın 5'inci katında asansör yapılması gerekiyor bugün için. Mevzuata göre Kat Malikleri Kurulunda bir oy çoğunluğu kararı alınması lazımken bu alınamıyor ise, buna ilişkin bir hüküm getirildi. Kat Mülkiyeti Kanunu'nda getirilen hükümle birlikte, idarelerde kurulması gereken komisyonlara başvurular yapılıyor, bu engelli veya yaşlının hayatı için zaruret arz eden bir uygulama ise muvafakat dahi alınmadan bu projenin yapılabilmesi imkânını getiren bir hükümdür, önemli bir hükümdür.

İmar Kanunu'nun ikincil bir mevzuatı olan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğimizde, aynı kanuna benzer şekilde, yine erişilebilirlikle ilgili hükümlere, ilgili Türk standartlarına uyulması zorunlulukları getirilmiş durumda. Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nde ayrıca idarelerin de bu tedbirlere uyması amir hükmüdür. Maddelere girmeden özet olarak arz ediyorum yani hem projeyi hazırlayanların hem de idarelerin ilgili standartlara ve erişilebilirlik mevzuatına uygun projeleri onaylaması zorunludur. Biraz daha detaylı arz etmek gerekirse. Özellikle Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'miz uyarınca, artık biraz daha detaylara girmiş oluyoruz. Bir binanın bahçesine girişten itibaren binanın kapısına kadar geçen arazi parçasının ne şekilde olması gerektiği tamamlanmış durumda. Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'miz, öncelikle binanın parsel sınırından itibaren binaya kadar olan arazinin erişilebilirlikle ilgili mevzuata uygun olması gerektiğini tanımlıyor, daha sonra binanın girişiyile ilgili hükümlerimiz var; binanın girişinde mutlak suretle rampa olması, rampa yapılamıyor ise engelli asansörü teşkili zorunlu yani bu rampa ve asansörler engellilere hizmet ettiği gibi yaşlılara da hizmet ediyor yani aslında engellilere ilişkin hükümler daha ağır hükümler olması hasebiyle yaşlıların da faydalanacağı hükümler olarak biz addediyoruz.

Yine, bizim binalara girişteki rampaların azami eğimlerinin ne olması gerektiği Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'mizde açıkça belirlenmiş durumda. Merdivenlere ilişkin hükümlerimiz var Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nde. Yani merdivenlerin iki tarafında yaşlı ve engelliler için küpeşte olma zorunluluğu, yüksekçe bir yer varsa mutlak suretle buralarda korkuluklar yapılması zorunluluğu, merdiven basamak yüksekliklerinin kaç santim olması gerektiği, mesela asansörlü binalarda 0,18 santim, asansörsüzlerde 0,16 santimden fazla olamayacağı gibi, yaşlı ve engellilerimizin ayağının takılmaması amacıyla basamak uçlarının çıkıntısız olma zorunluluğuna kadar hükümler mevcuttur yönetmeliğimizde. Tabii, bu hükümler yeni ruhsat alacak yapıları kapsıyor, mevcut binalara ilişkin hükümler değildir.

Yine, asansöre ilişkin hükümlerimiz var; hem engelliler hem yaşlıların hayatını kolaylaştırıcı olması hasebiyle 3 kat ve üzeri binalarda asansör zorunluluğu getirilmiş durumda. En son geçen sene yani 2021 yılında getirdiğimiz bir hükümle birlikte 10 kat veya zemin kat üzerinde 20 daireden fazla olan binalarda ikinci bir asansör yapılması zorunlu hâle getirildi ve bu ikinci asansörün yatak, sedye boyutlarında olması zorunluluğu getirildi 2021 yılında. Ayrıca yine, 2021 yılında 800 metrekareden büyük olan umumi binalarda ikinci asansörün olması zorunlu, 2 katlı dahi olsa bir umumi binaki bunun tanımı yönetmelikte var. Kamu yapıları, resmî binalar, hastaneler, okullar gibi umumi binalarda asansör zorunlu hâle getirildi, 800 metrekaresi geçen umumi binalarda ikinci asansör zorunlu hâle getirildi. Bunlar, tabii, hem engelliler hem yaşlılara hizmet edecek hükümler.

Yine, asansöre ilişkin diğer hükümler... Asansörlere engelsiz ulaşımın zorunlu olduğu, mesela eski binalarda görüyoruz ara katlardan başlatılıyor asansörler, yarım katlardan başlatılıyor. Biz mesela, en son yaptığımız düzenlemelerle bunları tamamen kaldırdık. Parselin dış kapısından asansöre kadar olan alanın erişilebilirlik mevzuatına uygun olması gerektiği, az önce arz ettiğim rampa eğimlerine kadar ve asansöre ulaşımın engelsiz olmasına ilişkin hükümlerimiz, zorunluluklar getirildi; yine 2021 yılında getirildi bu hükümler.

Yine, getirilmiş olan bir diğer hüküm var, sanıyorum 2013'lü yıllarda getirilen bir hüküm. Normalde binaların parsel sınırına azami yaklaşma mesafeleri vardır, "yapı yaklaşma mesafesi" diyoruz biz bunlara. Bu mesafe içerisinde hiçbir yapı yapılamaz ancak engelliler için veya yaşlılar için de bir asansör zarureti varsa mevcut binalarımız için yani yönetmelikten önceki binalarımız için bu çekme mesafeleri içerisinde asansör yapılabilmesine dair, yani bunun, çekme mesafesini ihlal anlamına gelmeyeceğine dair bir hükmümüz getirildi. Yapının yani bir bağımsız bölümün içindeki "piyesler"

dediğimiz oda, mutfak, banyo gibi piyeslerin yine her birinin engelli ve erişilebilirlik mevzuatına uygun olarak projelendirilmesi ve ruhsatlandırılmasının zorunlu olduğuna ilişkin hükümlerimiz getirildi. Mesela, kapılarda eşik yapılamayacağı, yapılmaması gerektiği yani bu eşiklere takılma, düşmelerden dolayı eşiksiz yapılması zorunluluğu, kaçış yollarında hiçbir şekilde engel bulunmaması gibi hükümlerimiz hem Aile Bakanlığının önerileri hem de ilgili mevzuat çalışması sırasında gelen görüşler dikkate alınarak yönetmeliğe dercedilmiş oldu.

Mimar ve estetik kurullarının birtakım kararlar alma yetkileri var ama ancak bu kararların yine engelli mevzuatına aykırı olamayacağına dair hükmümüzü yönetmeliğe koymuş olduk.

Yine, yüksekçe yerlerden yani bu 50 santimden daha yüksek olan herhangi bir döşeme kenarının mutlak suretle korkulukla kapatılması zorunluluğu var yönetmeliğimizde.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği’imizde de yine geçen yani 2020 ya da 2021 yılında, geçtiğimiz yıllarda getirilen bir hüküm var. Mesela, camilerin tasarımında, abdesthanesinin, caminin oturma düzeninin nasıl olacağına ilişkin Diyanet İşleri Başkanlığımızla yine bizim ortak hazırladığımız bir döküman var, kılavuz var. Bu kılavuza uygun olarak camilerin projelendirilmesine ilişkin hükümler getirildi. Orada metrekareye göre abdesttir, lavabodur, ne kadar adetlerde olması gerektiğine dair tüm kurallar bulunuyor.

Yine, ticari yapılarda, AVM gibi iş hanı, çarşı, pasaj gibi yapılarda engellilerin hayatının ve hareketinin kolaylaştırılması amacıyla hükümlerimiz yönetmeliklerimizde bulunuyor. Yani pasajların girişlerinin yine engelli mevzuatına uygun olması, birden fazla katı bulunan bu türlü yapılarda merdivenin, yine engelli erişilebilirliği mevzuatına uygun olarak tüm katlara hizmet vermesi şeklinde, rampaların eğimine kadar bunların zorunlu olduğuna dair mevzuat hükümlerimiz yer almakta.

İlk sunumlarda sanırım konu gündeme gelmişti. Mesela, “Yaşlıların sokağa çıkmamasındaki önemli etkenlerden bir tanesi lavabo bulunmaması.” denmişti. Bizim mesela, şu anda yönetmeliğimizde sosyal alanlarda, umumi binalarda lavabo yapma zorunluluğu bulunuyor. Bu, 2017 yılında girdi yönetmeliğe. Yani bu nereler? İş hanı, büro, alışveriş merkezi, çarşı, pasaj, mağaza gibi binalar, otel, benzeri binalar yani umumi binalarda en az 1 adet; resmî binalar, sinema, tiyatro gibi binalarda ise her 50 kişi için en az 1 adet tuvalet zorunluluğu. Bunların yine, işte, en az bir erkek, bir kadın olmak üzere engelli mevzuatına uygun olarak da ayrılması gerektiğine ilişkin hükümlerimiz yine yönetmeliğimizde yer alıyor. Yani yeni yapılan tüm binalarda ne kadar lavabo, tuvalet yapılması zorunlu olduğu yönetmeliğimizde hükme bağlanmış durumda. Plansız alanlar yani imar planı dışındaki alanlara ilişkin de aynı, benzer hükümlerimiz burada da yer alıyor. Mesela, plansız alanlarda, yine oradaki umumi binalarda, işte, otel, iş hanı, benzeri binalarda yine lavabo, tuvalet zorunluluğuna ilişkin kurallarımız yönetmelikte yer alıyor. Erişilebilirlikle ilgili standartlara göre en az 1 tane engelli lavabosu olma zorunluluğu orada da yer alıyor.

Yine, bizim sorumlu olduğumuz binaların yangından korunması hakkındaki yönetmelik var. Ya, orada da engelli ve yaşlılara ilişkin birtakım hükümler bulunuyor. Yani bir binanın yangın durumundaki “kaçış yolu” diye tabir ettiğimiz bu kaçış yollarının ne şekilde düzenleneceği, hiçbir şekilde engellenemeyeceği, kapılarına kilit vurulamayacağı gibi hükümler orada da yer alıyor. Asansörlerin yangın durumunda engelli ve yaşlılar için kullanılmasına ilişkin hükümler Yangın Yönetmeliği’imizde de yer almakta. Otopark Yönetmeliği’imizde de yine engelli ve yaşlılara ilişkin hükümler var. Yani binanın girişine en yakın yerdeki otoparkların engelliler için ayrılmasına ilişkin hükümler var. Her 20 otoparktan 1 tanesinin mutlak suretle engelliler için ayrılması gerektiğine ilişkin hükümlerimiz yer

alıyor. Otoparkların ölçülerini burada tanımladık, rahat bir şekilde giriş çıkış sağlamak üzere asgari ölçüler yine yönetmeliğimizde yer alıyor. Burada mutlak suretle, ruhsattan önce mimari projesinde, tefrişatıyla beraber çizilmesi ve böyle onaylanması zorunluluğu getirilmiş durumda.

Yine, geçen, iki sene önce yayınlamış olduğumuz Bisiklet Yolları Yönetmeliği'miz var. Yapılacak bisiklet yollarında ki ayrılmış olan bisiklet yollarının engellilerin de kullanımına tahsis edilebileceğine ilişkin hükümlerimiz yer alıyor. Yani görselde de olduğu gibi, yaşlı ve engelli bir aracın da o bisiklet yollarını kullanmasına ilişkin hükümlerimiz yönetmelikte yer almıştır.

En son yayınlamış olduğunuz Yeşil Sertifika Sistemi var. Yani binaların ve yerleşmelerin yeşil sertifikalandırılmasına dair yönetmeliğimiz var. Bu yönetmelik kapsamında yeşil sertifika almak isteyen bina veya yerleşmeler yani bunlar büyük yerleşmeler de olabilir, siteler de olabilir, binalar da olabilir. Bunların, puanlandırılma sistemi içerisinde, engelli ve yaşlıların erişebilirliğine ilişkin yapılan uygulamalardan da puan alıyorlar. Yani, dolayısıyla, bir yerleşme veya bir bina engelli veya yaşlının ulaşımına ne kadar uygunsa o kadar artı puan alıyor. Dolayısıyla, yurt dışındaki örneklerinde olduğu gibi, bizim yerli yeşil sertifika yönetmeliğimizde yine, engelli ve yaşlılara ilişkin, tüm kriterlere ilişkin puanlamalar mevcut. Bu yönetmelikte yani yeni yapılacak ve bu sertifikayı almak isteyecek olan binaların engelliler için daha kullanılabilir hâle gelmesini sağlayacaktır. Şu anda üzerinde çalıştığımız bir yönetmelik taslağımız var, yıl sonuna kadar yayınlamayı düşünüyoruz. Yaya yolları ve kaldırımlar hakkında yönetmelik. Bu yönetmeliğimizde de yaya kaldırımlarının ne şekilde olması gerektiği, bunların asgari net yürüme alanlarının ne kadar olması gerektiği, binalardan veya yollardan ne kadarlık bir emniyet şeridi olması gerektiği, bu kaldırımlardaki tabelaların kaldırımın neresine monte edilmesi gerektiğine dair, ne kadar alanın, kaldırımın hangi metreler arasında, nasıl bir yeşil alan ayrılması gerektiğine dair birçok kurallar içeren bir yönetmelik taslağımız... Şu anda görüşlerimizi de aldık, son değerlendirme aşamasındayız. Makama arz edip bunu da yayınlayacağız inşallah.

En son Cumhurbaşkanlığımızın İnsan Hakları Eylem Planı'nda yer alan bazı hususlar var yani belediyelerimizin özellikle takip etmesi istenen hususlar bunlar. Bu, işte, belediyelerimizin yaya sirkülasyonunun yoğun olduğu alanlardaki engelleri, çukurları işte denetlemesi, gerekli tehlike arz eden yerleri gidermesi, mesela inşaatlardaki terk edilmiş çukurların kapatılması falan gibi, geceleyin karanlık olup da insanların yaralanmasına veya can güvenliğini tehdit eden hususların kaldırılması gibi, bir sürü hükümleri içeren bir eylemimiz vardı. Bu eylemi genelge haline getirip tüm seksen bir il valiliği ve idarelere bir talimat olarak 2021 yılı içerisinde göndermiş olduk. Yani mevzuat, kanun, yönetmelik, genelge kapsamında engelli ve yaşlılar ilgilendiren mevzuata ben hızlıca değindim Sayın Başkanım, sürenin de az olduğunu dikkate alarak ama bundan sonra tabii ki mevzuatlarımız güncellenebilir, buradan alınacak öneriler doğrultusunda gerekli iyileştirmeleri yapacağız.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN EROL KAYA – Çok teşekkür ediyorum.

Tapu Kadastrodan bilgi sunacak olan arkadaşımız var mı? Onları dinleyelim, ondan sonra beraber soruları soralım.

Buyurun, kendinizi de tanıtın.

4.- *Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Uzmanı Emre Ergin Ergani ve Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı Şube Müdürü Turgay Sevinç'in, yaşlıların tapu hizmetlerine kolay erişimi için yaptıkları uygulamalar ile binaları yaşlılar için düzenlemeleri ve tasarım öncelikleri hakkında sunumu*

TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI EMRE ERGİN ERGANİ – Sayın Başkanım, Komisyon üyeleri, değerli hazırun; Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü adına hepinize saygılarımızı sunuyoruz.

Ben Tapu Dairesi Başkanlığından Tapu Kadastro Uzmanı Emre Ergin Ergani. Bugün sizleri bilgilendirmek üzere meslektaşım Turgay Sevindik Bey’le beraber görevlendirildik.

Uygun görürseniz Başkanım, kısaca tapuyla ilgili kısımda sizlerin fazla vaktinizi almadan hızlı bir özet geçmek istiyorum, daha sonra da sözü teknik kısımlar için fiziki mekânlarla ilgili olarak Turgay Bey’e bırakmak isterim.

Şimdi, aslında, bizim Tapu ve Kadastro olarak tapu müdürlüklerimizde uyguladığımız sistemler, kurallar tüm vatandaşlarımızın işlerini kolaylaştıran kurallar olmakla beraber yaşlılarımızı da ilgilendiren tarafları var. Öncelikle biz pandemiden önce başladık 2019 Nisan ayında “web-tapu”ya ama pandemiyle beraber yaşlılarımız da tabii öncelikli olarak fiziki mekânlara gelmelerini önlemek, onların sağlıklarını korumak ve işlemleri kolaylaştırmak adına “web-tapu” dediğimiz sistemimizi devreye soktuk. “web-tapu”yla sadece yaşlılarımız değil, engellilerimiz, tüm vatandaşlarımız tapulara gelmeden, tapulardaki yoğunluktan kendilerini uzak tutarak belgelerini gönderebilirler, başvuru yapabilirler, kendi güvenlik önlemlerini yine “webtapu” üzerinden mülkiyet haklarını korumak üzere alabilirler, işlem belgeleri gönderirler; bunun gibi avantajları var. Yaşlılarımızı da tabii bu yoğunluktan -özellikle, dediğim gibi, pandemi döneminde çok kullandığımız bir sistem oldu “weptapu”- korumak üzere bunu kullandık ve oldukça güzel geri dönüşümler aldık. Tabii, şu soru aklınıza gelebilir: “webtapu” sistemi e-devlet üzerinden hak sahibinin kimliğini doğrulamak üzere çalışan bir servis, web servis. Tabii, yaşlılarımızın bu noktada bilgisayarla olan iletişimleri, becerileri bu hizmetten yararlanmak için eksik kalabiliyor. Böyle geri dönüşümler almamız üzerine biz de Bakanlığımızın bünyesinde hizmet veren ALO 181’le beraber telefon yoluyla, bilgisayarı kullanamayan yaşlılarımızın başvurularını çağrı merkezimizdeki arkadaşlar aracılığıyla alınmasını sağladık. Bu şekilde yaşlılarımız buradan randevu alabilmekte, belgelerini göndermekte ve şikâyet, görüş, önerilerini her türlü bize iletebilmekte. Başkanlığımız, Tapu Dairesi Başkanlığı tarafından da yine bilgi, teknik destek, belgelerle ilgili, işlemlerle ilgili destek verilmektedir.

Bu arada, tabii, burada bir ayırımımız daha var. Komisyon görüşmelerinin başında konuşulmuştu. Küçük ilçelerde, küçük yerleşim merkezlerinde yaşlı nüfusumuz fazla ve buralarda bizim zirai ipotekler gibi, özel, o yörelere özgü birtakım yaşlılarımız tarafından çok yapılan, başvuru işlemlerimiz var. Bu bölgelerde biz özellikle üçüncü ve dördüncü grup tapu müdürlüğü dediğimiz yerlerde biz “webtapu” sistemini devreye almadık. Bizzat yaşlılarımıza hizmet vererek, onların işlemlerini kolaylaştırarak işlemlere devam ettik. Bu konuda birtakım talimatlar, duyurularla yaşlılarımıza her türlü yardımın gösterilmesi için personelimizi bilgilendirdik.

Yine, sahadan aldığımız geri dönüşler ve uygulamada karşılaştığımız birtakım sorunlar sonucunda yaşlılarımızın da içinde olduğu bir grubun geçmişte vermiş olduğu vekâletname, işlem yetkileri, birden fazla kişiye verilen yetkiler, bu vekâletnamelerin hatırlanamaması -tabii, noterlerde azletmek için bu vekaletle bilgileri gerekmede, bunlar tabii hatırlanmıyor çoğu yaşlı vatandaşlarımız tarafından- biz bunlara kolaylık olması açısından yine “webtapu” sistemi üzerinden bizzat gelmeden, vekâletname dahi olsa üçüncü kişiler tarafından işlem yapılmaması yönünde bir beyan koyabilmelerini sağladık. Bir tıka basarak buradan vekâletname işlemi yapılmasını kendileri izin verene kadar önleyebilir ve sahteciliklere karşı kendi iradeleriyle bir adım atabilirler.

Diğer yandan, tabii, biz tapu müdürlüklerinde 65 yaş üstü vatandaşlarımız için eğer noter aşamasından geldiyse, noterden bir sağlık raporu, hekim raporu alınmadıysa -muhakkak genelde tapu müdürlüklerimizde hekim raporu aranıyor- yaşlı insanlarımız sohbetle alınıyor. Özellikle gözlem yoluyla kendilerinin ne kadar yaptıkları işin bilincinde olduğu test ediliyor. Bundan sonra, sağlıkları ve akli yetenekleri yerinde olduğu tespit edildikten sonra bu noktada işlem yapılması sağlanıyor tapu müdürlüklerinde çünkü biz uygulamada gerçekten öz evlatları tarafından tapuya getirilip birtakım mülkiyet haklarının el değiştirmesi yönünde telkin edilen, baskıya uğrayan yaşlı vatandaşlarımızla çok karşılaşılıyor. Bu konuda personelimiz tecrübeli, elimizden geldiğince -ki çok sık da rastlanıyor bu tip teşebbüs ve sahteciliklere- bunları da önüyoruz.

Başkanım, isterseniz buraya kadarki konularla ilgili -nasıl uygun görürseniz- soruları alalım, daha sonra fiziki mekânlarla ilgili arkadaşımız geçsin; isterseniz en sonunda...

BAŞKAN EROL KAYA – Bitiriyorsunuz, ondan sonra... Siz bitirin.

TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI EMRE ERGİN ERGANİ – Ben bu kısmı bitirdim.

BAŞKAN EROL KAYA – Tamam, diğer arkadaşımızı dinleyelim.

TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ TURGAY SEVİNDİK – Sayın Başkanım, Sayın Komisyon; sizlere, Kurumumuzun yapımını planladığı, projelendirdiği ve aynı zamanda tadilat, bakım onarım gören mevcut binalarımızın yaşlılar için düzenlemelerini ve tasarım önceliklerini arz edeceğim.

Bakanlığımızın biraz önceki sunumunda zaten yürürlükteki mevzuat hükümlerine değinildi. Aynı mevzuat hükümlerine, 3194 sayılı İmar Kanunu'na, Planlı İmar Alanlar Yönetmeliği, Otopark Yönetmeliği ve Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği gibi mevzuat kurallarına biz de yeni binalarımızda, mevcut binalarımızın bakım onarımında önem veriyoruz ve dikkat ediyoruz. Biz, bina tasarlarken, projelendirirken ya da tadilat ve bakım onarımını yaparken başlıca, kapılar, merdivenler, basamaklar, pencereler, ortak kullanım alanları, holler, koridorlar, sirkülasyon alanları gibi alanlara özen gösteriyoruz. Buralarda asansörler eğer mevcut binalarımızda yoksa bir asansör yapmayı önceliğe koyuyoruz. Bunun yanı sıra, kapılarımız, bina içerisinde kullanılan kapılar, pencereler, tuvaletler, lavabolar, ıslak hacimler; bunlar da dikkat ettiğimiz başlıca diğer konulardır. Hizmet binalarını yaparken yapıda ve çevresinde temel olarak kuralımız, farklı özelliklere sahip bütün kullanıcıların aynı tasarımda bu ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Bunun için aynı güzergâh, aynı giriş, aynı koşullar sağlanmalı diye bakıp projemizi ya da bakım onarımımızı, tadilatımızı bu yönde gideriyoruz. Örneğin, yardımcı bir araç kullanmayan bir birey 60-75 santim bir genişliğe ihtiyaç duyarken yardımcı bir araç, baston ya da koltuk değneği gibi bir araç kullanan bir birey 90-120 santim gibi bir genişliğe ihtiyaç duyuyor. O yüzden bina girişlerimiz erişilebilir olmalı, tüm kullanıcılarımızın aynı bina girişinden binaya girmesi bizim için esas ve girişler herkes tarafından kolay bulunabilmeli, farklı cephe malzemeleriyle, ışıklıdırma ile vurgulanmalı girişler ve girişler güvenli ve kolay kullanıma sahip olmalı ve aynı zamanda otoparkın girişe en yakın mesafede konumlandırılması gerekmektedir.

Bunun dışında, binalarımız düzayak olmalı, mümkünse kot farkı olmamalı ve eğer kot farkı olacaksa merdiven haricinde başka bir rampayla binamıza giriş sağlanmalıdır. Onun dışında, eğer bina girişimizin yüksekliği yerden belli bir metre, rampa yapılamayacak kadar belli bir metre yükseklikte ise bu, dış asansörlerle karşılanabilir, karşılanması sağlanmalıdır ve bina giriş kapılarımız kolay açılabilir, herhangi bir zorlamaya maruz kalmadan girilebilir şekilde dizayn edilmelidir. Bunun için iç kapıların minimum 90 santim, dış giriş kapılarının minimum 1 metre genişlikte ve en az 2 metre 10 santim

yükseklikte olması gerekmektedir. Bunun yanı sıra -yine Bakanlığımızın sunumunda yer aldığı gibi- lavaboların, ıslak hacimlerin, tuvaletlerin, bunların belirli bir yükseklikte, standart bir yükseklikte olması gerekmekte ve herkesin, her bireyin kullanımını rahatlıkla sağlaması gerekmektedir.

Pencerelerimizde görme bozukluğu olan kişiler için minimum parapet uygulaması yapılması gerekmekte 15-20 santim gibi ve eğer parapet olacaksa yerden yüksekliği maksimum 80 santim olabilmeli ki dışarıyı rahatlıkla göz hizasında oturduğunda görebilmelidir. Bu kurallara hem yeni bina yapımında, projelendirilmesinde hem de mevcut binalarımızın tadilat, bakım onarımlarında özen göstermekteyiz.

Arz ederim.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, sorusu olan arkadaşımız var mı?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN EROL KAYA – Sayın Bakırlioğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Oradaki sunumlarınız çok teknik de... Bir şey sormak istiyorum: Tapu daireleri için söyleyeyim, Tapu Kadastroyla ilgili söyleyeyim. Belli standartlardan bahsettiniz. İşte “Bu standartları yeni binalarda uygulamaya çalışıyoruz.” diyorsunuz. Zaten mevzuat gereği de yeni binalarda, yeni hizmet binalarında bu uygulanıyor. Peki, kaç tane hizmet binanız var ve bu hizmet binalarınızdan kaç tanesi yeni yani bu mevzuata göre yapılmış? Tadilat yapılması gereken kaç tane bina var? Yaşadığımız şeylerden bahsedeyim. Mesela, benim seçim bölgemde genellikle binalarınız küçük, vatandaşlar dışarıda beklemek zorunda kalıyor, sırayla alınıyor ve dışarıda beklemek zorunda kalıyorlar ne yazık ki; orada ciddi sıkıntılar yaşanıyor. Şu anda ilgili mevzuata uygun kaç tane binanız var ve bu konuda neler yapmayı düşünüyorsunuz? Bir de Çevre, Şehircilik Bakanlığı olarak iklim değişikliğiyle alakalı herhangi bir sunum yapılacak mı bize? Yani iklim değişikliğinin yaşlılar üzerindeki etkileri de önemli konulardan bir tanesi, çalışılıyor bu konuda. Bakanlık bize onunla ilgili bir sunum yapacak mı önümüzdeki günlerde, Sayın Başkan?

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ederim.

Vehbi Bey, seçim bölgenizi de tam söylerseniz, bugün olmasa bile yarın baksınlar; bu önemli.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Mesela, Akhisar Tapu Dairesi ufak, mevcut bina hizmet vermeye elverişli değil. Kendim şahit olduğum şey var: Dışarıda vatandaşlar beklemek zorunda kalıyor binanın küçüklüğünden.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyorum.

Selva Hanım, buyurun.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) – Ben de teşekkür ediyorum sunumunuz için, gerçekten teknik bir sunumdu.

Sadece şunu öğrenmek istiyorum: Bu mevcut mevzuatın yeni yapılacak binalar için geçerli olduğunu söylediniz. Peki, diyelim ki bir yaşlı eskiden aldığı bir binada yaşıyor ve buna göre düzenleme yapılmasını istiyor ve yönetim de buna karşı çıkıyor. Bu durumda herhangi bir yaptırım var mı, nasıl bir yol izleniyor? Ben de onu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ettik.

Müzeyyen Hanım...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ediyorum.

Ben, açıkçası Çevre, Şehircilikten olunca, hem engelliler hem yaşlılar için kentteki ergonomiye, bunlara dost kentsel yapıya, karşıdan karşıya geçmeye, merdiven çıkmaya, otobüse binmeye, işte yaşlı dostu kent dokusunun oluşturulmasına ilişkin sorular hazırlamıştım ama çoğunu zaten uygulamada yapıyormuşsunuz gördüğüm kadarıyla.

Benim sormak istediğim şu: Tapu Kadastro Müdürlüğü ve Çevre, Şehircilik olarak bunu yerel yönetimlerin ya da binayı yapanların inisiyatifine mi bırakıyorsunuz? Bunun bir kontrolü var mı, bir denetimi var mı? Mesela, bu desteklerin verilmesi için yasal şeylerin hazırlanmasına dair eksiklik varsa ona dair önermeleriniz var mı Komisyonumuza sunmak istediğiniz? Yasal boşluk olup da -madem yaşlıların sorunlarını tartışıyoruz bu Komisyonunda- destek konusunda herhangi yapacağımız bir şey varsa buna dair önermeleriniz var mı? Onu duymak isteriz, bir.

Bir de eğitimin çok önemli olduğu da ortaya çıkıyor burada; mesela, engelli alanına park edilmemesinden tutun da bisiklet yollarının işgal edilmemesine kadar. Hani tamam, siz yapıyorsunuz, yaptırmayı da sağlıyorsunuz ama buraların işgali konusunda bir eğitimin de şart olduğu ortaya çıkıyor.

Bir de şunu öğrenmek istiyorum: Engelli ve yaşlıların -yaşlıları konuşuyoruz ama engelliler için de bence sorun- deprem anında ya da bir sel anında ya da bir tsunami anında böyle, sığınabilecekleri, gidebilecekleri, onların kurtarılacakları bir mekanizma var mıdır, böyle bir şey geliştirildi mi? Böyle bir toplanma alanı var hani sağlıklı insanlar için. Tırnak içerisinde “toplanma alanı” diyorum ama doğrusu ben bir jeoloji mühendisi ve kentin milletvekili olarak nereye gideceğimi bilmiyorum toplanma alanında -bileniniz varsa- yani kentin içerisinde nerelerde olduğunu sağlıklı insanlar olarak bilemiyoruz. Engelli ve yaşlılar için böyle bir mekanizma var mı, çalışan herhangi bir şey var mı? Bir de “web”de diyorsunuz ki: “Notere onay verdiğini hatırlayamayan vatandaş için düğmeye basıp ‘Ben bu işlemi kabul etmiyorum.’” gibi yani zaten eğer bir unutmaya şeyi varsa o insanın o bana biraz çelişkili geldi de hani alzaymır veya unutmaya gibi bir sıkıntısı varsa o butonu seçip de “Ben bu seçenekleri kabul etmiyorum.” şeyini nasıl yapacak? Orada da bir sıkıntı var gibi sanki. Bunları sormak istedim.

Teşekkür ediyorum.

TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI EMRE ERGİN ERGANİ – İsterseniz son sorudan ben şöyle arz edeyim...

BAŞKAN EROL KAYA – Sabır, sabır, bekleyin, size söz vereceğim.

Semiha Hanım, buyurun.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Başkanım, teşekkür ediyorum, sunumlar için de teşekkür ediyoruz.

Benim öğrenmek istediğim şu: Madde 42, buradaki madde 42’de engelliler için evet, bir düzenleme yapılmış ama yaşlılar geçmiyor. Yani bir apartmanda 5’inci katta oturuyor engellimiz, asansör kullanmak istiyor, bu maddeyi uyguluyoruz ama burada 5’inci katta bir yaşlı oturuyor ise bu maddeden istinaden yol alabilir mi, yönetmelikte bunu net olarak yazmamız gerekir “Yeni bir yönetmelik çalışmamız da var.” denildi çünkü burada 65 yaşındaki bir kişi 5’inci kattaki evine asansör yaptırmak istese ve o binadaki maliklerin büyük bir çoğunluğu izin vermezse yapılmıyor, sahadaki şey bu; bununla ilgili bir bilgi almak istiyorum. Bir de katılımcılar arasında TOKİ’den de sanırım bir misafirimiz var, TOKİ’yle ilgili de şunu sormak istiyorum: Yaşlılarımız için evet, belirli bir noktada, erişilebilirlik noktasında giriş katlarına yerleştirilmeleri uygun ama özellikle bu iklim değişikliğinden sonra sel baskınlarında da dezavantaj, bununla ilgili nasıl bir çalışmamız var veya yol haritamız var, bunu öğrenmek istedim.

Sunumlar için de tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyoruz.

Cihangir Bey, buyurun.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Ben de çok kısaca iki noktaya değinmek istiyorum: Şimdi, yapıların bu standartlara uygun olup olmadığını denetleyen kurum hangisi açıkçası tam bilmiyorum yani bu tapunun görev alanı mı, başka bir kurumun görev alanı mı ama şöyle bir durum var: Mesela, özel hastanelere veya özel sağlık birimlerine uygulanan yönetmelik kurallarını bugün devletin sağlık birimlerine uygulasanız -size garanti veriyorum- yüzde 80’ini falan kapatırsınız yani standartların o derece dışında işte, aile birimleri olsun, eski yapılmış hastaneler olsun. Bunu sadece sağlık birimlerinde değil okullarda, devlet dairelerinde, az önce Sayın Bakırhoğlu da ifade etti, Akhisar’daki tapu dairesiydi zannedersenem... Bunu denetleyen biri var mı, denetliyorsa nasıl denetliyor, ne şekilde denetliyor ve sorun çıktığında ne yapıyor yani sorun askıya mı alınıyor yoksa ne bileyim işte, taşınma vesaire mi oluyor? Ben Haydarpaşa Numune Hastanesinde yıllarca şeflik yaptım, deprem hasarlı, 8-10 katlı dahiliye binası herhâlde hâlâ hizmet veriyor. Yani özele bu uygulanmaz, uygulanmaması normaldir ama birçok devlet kuruluşunun böyle olduğunu biliyoruz.

İkincisi, bu “web-tapu” üzerinden şifre paylaşımı. Şimdi, bugünkü internet sistemi tamamen batıya ve batıdaki bireysel kültüre göre dizayn edilmiş bir sistem. Yani kullanıcı adı sizindir, kullanıcı adınız bilinir ama şifre mutlaka sizindir, babanız da bilmez, anneniz de bilmez, eşiniz de bilmez şifrenizi; genelde uygulama böyledir. Bizim ülkede böyle değil, kankalar şifre paylaşır, hatta birbirinin e-mailini, vesairesini kullanır, hesabını kullanır. Şimdi, bir yaşlının yakınları veya yakını olmayan kişiler tarafından bu “web-tapu” üzerinde suistimalini engelleyecek nasıl önlemleriniz var? Yani herhangi bir kişi bir yaşlıyı ikna edip şifresini alıp üzerinde istediği işlemi yapabilir; bunu nasıl engelliyorsunuz?

Teşekkür ediyorum. Sunumlar için çok teşekkür ederiz öncelikle. Sağ olun Sayın Başkanım.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyorum.

Buyurun arkadaşlar.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Ben ilgili sorulara cevap vereyim efendim.

BAŞKAN EROL KAYA – Murat Bey, buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Şöyle notlarıma baktığım zaman, iklim değişikliğinin yaşlılara etkilerine ilişkin bir sunum iletiriz; iklim birimleri ayrı, biz daha çok yapılaşmayla ilgili birimiz, talimat veya talep olması hâlinde o karşılanır.

Ankara Milletvekilimizin bir sorusu oldu: Eski bir binada yaşlının talebi durumunda ne yapılabilir? Aslında bu Kat Mülkiyeti Kanunu 42’nci madde yaşlıyı da kapsıyor, 2 vekilimize de cevap vermiş olayım yani cümlede çok açık, engellinin yaşamı için zorunluluk göstermesi hâlinde eğer bir yaşlının da yaşamı için zorunluluk göstermesi ve o kata çıkamayacağının bir raporla tespit edilmesi hâlinde ilgili komisyonlar aynı kapsama alıyorlar, biz bu konuyla alakalı çok çalışmalar yaptık. Eğer sağlık raporuyla onun oraya çıkamayacağı, bir yaşlının çıkamayacağı tespit edilmiş ise bu yine engelli kapsamında değerlendiriliyor.

BAŞKAN EROL KAYA – Şunu sorayım, ben bunu yapanlara itiraz ediyorum ama ben sorayım: Parayı kim verecek?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Parayı kat maliki verir. Herkes...

BAŞKAN EROL KAYA – Yani ortak.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Tabii ki.

BAŞKAN EROL KAYA – Tamam, teşekkür ediyorum.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Karar çıkmamasına rağmen...

BAŞKAN EROL KAYA – Yok, tamam, mesele anlaşıldı.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Diğer bir soru vardı, yapıyı yapanın inisiyatifinde mi hani bu erişilebilirlikle ilgili hususlar? onu ben arz etmişim aslında hem proje müellifinin hem yapı denetim kuruluşunun hem de belediyenin üçünün birden sorumluluğu altında yani bu denetime tabi. Bisiklet yollarının işgali için eğitim verilebilir aslında ama mevzuatın uygulanmasına ilişkin -benim bildiğim kadarıyla- Belediyeler Birliği sürekli eğitimler yapıyor, daha çok Belediyeler Birliği kanalıyla eğitimin uygun olacağını ben değerlendiriyorum. Deprem, tsunami anında kurtarma mekanizması var mı? O mekanizma daha çok AFAD yani bizim yapılaşmayla ilgili olduğumuz için...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Toplanma alanı anlamında söyledim.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Yani o da bir yapı değil. Nihayetinde hani, en azından bizim imar mevzuatında değil o, bizim birimizle ilgili bir konu olmadığı için ben onu cevaplayamayacağım. Sivas Vekilimizin sorusunu da cevaplamış oldum, o kapsama girdiğine dair biz yazılar yazdık yani çok yazılar yazdık. Eğer bir rapora bağlanmışsa bu, o da erişilebilirlikle ilgili bir konudur, aynı kapsama girer.

SEMİHA EKİNCİ (Sivas) – Rapordaki yaşlılık sadece yaşlı hasta anlamında...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Salt yaşlılık değil yani salt yaşlılık değil de onun oraya çıkamayacağına kanaat getiren bir rapor varsa aynı kapsama alınıyor bildiğim kadarıyla.

“Yapıların standarda uygunluğu denetimini yapan birim hangisi?” diye İstanbul Vekilimiz sordu. Yani yapı denetim kuruluşları ve idareler yani standarda, mevzuata aykırı bir binaya izin vermemeleri gerekiyor. Mevcut binalar kapsamında ise özel binalar açısından müktesep hak vardır, elli sene önceki bir bina elli sene önceki mevzuata tabidir. Her sene çıkan yeni mevzuata bunun güncellenmesi diye bir zorunluluk yok ama kamu binaları açısından, benim bildiğim, Aile Bakanlığının ilgili yönetmeliği kapsamında valiliklerde kurulan komisyonlar var, ilgili yönetmeliği var, kamu binalarının, hastane gibi binaların erişilebilirlikle ilgili denetimini yapıyorlar Aile Bakanlığımızın ilgili birimi. Benimle alakalı cevaplar bunlar. Tapuyla ilgili herhâlde Akhisar’dı değil mi Sayın Vekilim?

BAŞKAN EROL KAYA – Oraya bir bak, bize not gönder.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI MESLEKİ HİZMETLER GENEL MÜDÜRÜ MURAT ORAL – Akhisar’la ilgili tapu binasıydı, bizimki illerde var, il müdürlüklerimiz, bunlar daha çok valilikler bünyesinde. Son yıllarda yapılan tüm il müdürlükleri, binalarımız engelli mevzuatına uygun olarak yapılıyor yani benim bildiğim Bolu’da, Çanakkale’de birçok yerde yeni

binalar yapıldı ve yani yüzde 100 engelli erişilebilirliğine uygun olarak yapılmak zorunda zaten ki öyle yapılıyor. Eski binalarımızdan birçoğu valilikler bünyesinde, onlarla ilgili bir bilgi alıp iletebilirim, tamamını bilmiyorum ama tapuyla alakalı arkadaşlarımızın bilgisi varsa arz edebiliriz.

BAŞKAN EROL KAYA – Evet, buyurun.

TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ TURGAY SEVİNDİK – Sayın Başkanım, Sayın Vekilim; ben ilk sorduğunuz soruya cevap vermek istiyorum. Biz Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü olarak 3 farklı binada hizmet vermekteyiz. Birincisi müstakil binalarımız, ikincisi hükümet konaklarında ve kaymakamlık binalarımızda olan yerlerimiz ve üçüncüsü de kiralık alanlarımız mevcuttur. Bizim şu anda 85 tane müstakil binamız var ve 15 tane yeni projelendirdiğimiz, yapım aşamasına başlayacağımız hizmet binamız var ve devam eden de şu anda 5 tane yeni hizmet binamız var. Bu 85 tane müstakil hizmet binamızın büyük bir çoğunluğu mevcut mevzuattan önce yapılmış binalar. Bunlar içerisinde toplam sadece 6 tane sayabiliriz ama bu 85'in içerisinde diğer kalan binalarımız tabii ki tadilata, ekonomik ömrünü tamamlamasına ihtiyaca göre her yapılan imalat güncel erişilebilirlik mevzuatına uygun olarak yapılmaktadır. Sorununuzun cevabında yeni projelendirdiğimiz 15 bina, yaptığımız, kullanımda olan 6 bina ve şu an inşaatı devam eden 5 bina bu düzenlemelere, bu mevzuata uygun. Biz bu binalarımızın ruhsatlarını ilgili belediyeden alıyoruz, aynı zamanda yapı kullanma izin belgesini de ilgili belediyesinden alıyoruz. Bu şekilde yaptığımız projenin denetlenmesi de binanın yapıldığı yerin ilgili kurumu tarafından gerçekleştiriliyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Demek istediğim şey, kurumunuz, daireleriniz çok yoğun yani iş yükü çok olan devlet kurumlarından bir tanesisiniz yani özellikle bizim Akhisar'da aşırı derece bir yoğunluk var. Yani büyük ihtimalle de taşınacak herhâlde yeni bir kaymakamlık yapılacak oraya taşınacak, o başka yerlerde bu tip sıkıntılar var yani biraz evvel sizin rakamlarınızla verdiğiniz gibi kirada olan bina var, tadilat geçirmesi gereken binalar var ama bu konuda alınması gereken yol da var.

BAŞKAN EROL KAYA – Evet, biraz daha net ifade edelim. Bitti mi?

TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ TURGAY SEVİNDİK – Bitti.

BAŞKAN EROL KAYA – Teşekkür ediyorum.

TOKİ'ye bir soru soruldu...

NAZİR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Bu bilgisayar kullanımına cevap alamadık arkadaşlar yani bir önlem var mı?

TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI EMRE ERGİN ERGANİ – Müsaade var mı Başkanım?

BAŞKAN EROL KAYA – TOKİ cevap versin, ondan sonra size vereceğim.

Buyurun.

TOKİ ŞUBE MÜDÜRÜ SÜLEYMAN SULAK – Merhaba Sayın Başkanım.

Toplu Konut İdaresi Pazarlama ve Satış Şube Müdürü Süleyman Sulak. Az önceki, bundan önceki toplantıda yaşlıların zemin kata yerleştirilmesiyle ilgili bir öneri olmuştu, onunla ilgili Sayın Vekilimiz bir soru sordu. Ona şöyle cevap vereyim ben: Biz bir projede satışa çıktığımız zaman ilk önce başvuru topluyoruz konut talepleri arasından. Başvuru toplarken de belli gruplara öncelik veriyoruz. Bunlar; şehit yakınları, gaziler, engelliler, bazı dönemler emekliler ve normal vatandaşlar şeklinde. Bugüne kadar yaşlı sınıfı altında, yaşlı ismi altında bir talep toplamadık ama bundan sonraki dönemlerde

değerlendirilebilir bu kısım. Başvuru aldıktan sonra bu kişilerin konutları noter huzurunda kurayla belirleniyor dolayısıyla belli bir grubun belli bir kata istihdamı hiçbir zaman söz konusu olmadı bizde. Böyle bir şey yapacağımız zaman biz tepkiyle karşılaşıyoruz çünkü insanlar zemin katı istemiyorlar, yaşlı da olsa zemin katta oturmak istemiyorlar çünkü artık her binada bir asansör var.

MUSTAFA ESGİN (Bursa) – Bir istisnası var yalnız, Karaman’da otizmli...

TOKİ ŞUBE MÜDÜRÜ SÜLEYMAN SULAK – Evet, Otizm Derneğiyle bir protokol yaptık, onlar sadece çocuklarının durumundan dolayı, işte, gürültülü olmalarından dolayı vatandaşla, idareyle bizim... Ama orada kuralı satış yapmadık, Otizm Derneğiyle protokol yaptık. Sadece Otizm Derneğindeki üyelere, otizmli çocuğu olan kişilere, ailelere zemin katları tahsis ettik. Onun haricinde böyle kuralı satışlarımızda zemin katların belli bir gruba tahsisi söz konusu olmadı. Zaten biz de istemeyiz, vatandaş da istemez böyle bir şeyi.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – “Vatandaş” derken yaşlılar için mi yoksa genel olarak vatandaş mı?

TOKİ ŞUBE MÜDÜRÜ SÜLEYMAN SULAK – Genel olarak, genel uygulamamızda bir katın bir gruba tahsisi olmadı hiçbir zaman.

BAŞKAN EROL KAYA – Bu Karaman’daki Otizm Derneğine tahsisin Türkiye’de başka herhangi bir uygulaması var mı?

TOKİ ŞUBE MÜDÜRÜ SÜLEYMAN SULAK – Otizmli çocuklar olarak sadece Karaman Otizm Derneği idaremize başvurdu “Biz projenizdeki zemin katlara talibiz, bizim ailevi durumlarımızdan dolayı.” dediler. Bizim idaremiz de uygun gördü, onlarla protokol yapıldı.

BAŞKAN EROL KAYA – Buyurun Sayın Esgin.

MUSTAFA ESGİN (Bursa) – Yani benim de Karaman Milletvekilimiz Recep Bey’den öğrendiğim bir husus bu. -Ben bu arada Bursa Milletvekiliyim- Karaman’da bu uygulama çok hoşuma gitti. Ben tam katılmıyorum, yaşlılar açısından, -yaşlı dostu olarak- planlanmış olan zemin katlar uygun olabilir hele bahçesi de varsa.

Bu çocuklar zıpladığı için komşular da rahatsız alt komşu özellikle. Zeminde olduğu zaman komşularında bu anlamda bir rahatsızlık durumu söz konusu olmuyor. Onlar da rahat ediyorlar ve komşularından bu noktada bir şikâyetle karşılaşmadıkları için sonuçları itibarıyla da doğru bir şey olmuş o. Yani belki buna benzer hususları engelliler için ve yaşlılar için yaygınlaştırabilirsiniz. Yani o konuda çok katı olmamak gerekir diye düşünüyorum.

BAŞKAN EROL KAYA – Peki, devam edelim.

TOKİ ŞUBE MÜDÜRÜ SÜLEYMAN SULAK – Benim söyleyeceğim bu kadar Sayın Başkanım.

BAŞKAN EROL KAYA – Peki, teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI EMRE ERGİN ERGANİ – Web-tapuyla ilgili 2 soru vardı Sayın Başkanım, 1 tanesi alzaymırlı yaşlılarımız yönünden web-tapu üzerindeki sahtecilik önleminin bir çelişki olup olmadığı konusunda. Şöyle izah etmeye, arz etmeye çalışayım: Tabii, alzaymırlı ve diğer rahatsızlığı olan yaşlılarımızın tıbbi yönden bizim işlemlerimiz açısından durduğu yer farklı. Aslında somut örnekte biraz benim eksik izahatımdan kaynaklanmış olabilir, kusuruma bakmayın. Aslında hedef kitlemiz şu: Yaşlımız, özellikle kırsal yörelerde intikalden gelen, tarla gibi, efendim, anadan, babadan, atadan kalan taşınmazlarını işte büyük abisine, kardeşlerine, amcasına zamanında vekâlet vermek suretiyle, hatta verdiği dönemlerde verdiği vekâletin hukuki

sonuçlarını dahi aslında bilmeden vermiş fakat akli melekelerinde bir sıkıntı yok ancak yıllar geçmiş, diyor ki: “Ya, benim tarlamı amcam benden habersiz satar mı?” Ya da o vekâletnameyi kaybetmiş, diyor ki: “Ya, sandığa koymuştuk ama o vekâletname bir sahtekârın eline geçerse, ben hatırlıyorum vekâletname verdim ama, bu vekâletnamede bir sahtecilik olursa ben nasıl haklarımı korurum?” diyen yaşlılarımızı hedef alan bir uygulama bu. Orada bir cümlemiz var, yanında da bir tık var, web-tapuya girdiğiniz zaman orada diyor ki: “Ben gelmeden vekâleten işlem yapmayınız.” Tamamen bu şekilde basit işleyen bir mekanizma.

Bilmiyorum izah edebildim mi?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sağlıklı insanlar için de yapmak lazım bence.

TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI EMRE ERGİN ERGANİ – Efendim, bütün vatandaşlarımıza açık bir uygulama.

BAŞKAN EROL KAYA – Ben bir katkıda bulunayım buna. Bir arkadaşım ifade etti. Adam bütün mülkiyetlerine şunu yazdırmış: “Vekâletle satılamaz.” Aslında şöyle bir soru soralım size: 65 yaş üzerindeki insanların mülkiyetlerinin vekâletle satılamazlığıyla ilgili bir düzenleme yapılabilir mi, dünyada böyle bir örnek var mı diye? Yani vekâleti olsa bile satılmasın yani.

TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI EMRE ERGİN ERGANİ – Şöyle Başkanım: Borçlar Kanunu bakımından tartışılması gereken bir konu. Güzel bir öneri ancak şimdiye kadar bizim çalıştığımız Avrupa Birliğinde görüştüğümüz, görüşlerini paylaştığımız ülkelerle de istişareler sonucunda henüz yaşla ilgili vekâlet akdinde bir sınırlama uygulaması biz görmedik, bizde de yok ancak Borçlar Kanunu’nda yapılacak bir düzenlemeyle böyle bir şey tabii ki mümkün.

BAŞKAN EROL KAYA – Hayır, düzenlemede şu, engelleyici anlamda söylemiyorum. 65 yaş üstü bir insan vekâletle satış yapacaksa “stop”, adamı arayın kardeşim, bu kadar.

TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI EMRE ERGİN ERGANİ – Evet, o da...

BAŞKAN EROL KAYA – Diyorsa “Tamam, o vekâlet bana aittir.” devam edin ama ben gördüm yani gördüm derken arkadaşım ifade etti, adam yazdırmış bütün mülkiyetlerine “Vekâletle satılamaz.” diye hem de böyle kallavi bir arkadaşımız.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Şerh mi koydurmuş?

BAŞKAN EROL KAYA – Şerh koydurmuş. “Tapularım hiçbir şekilde vekâletle satılamaz.” diye şerh koydurmuş adam ve enteresan bir uygulama.

Bir de Avrupa Birliğine çok takılmayın. Şimdi sizden önceki arkadaşım uluslararası yaşlı hakları sözleşmesi olmadığını söyledi Birleşmiş Milletler açısından, dolayısıyla Avrupa Birliğine de örnek olursunuz yani.

Devam edelim.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Hep oradan almalıyım, oraya biz de verelim.

BAŞKAN EROL KAYA – İnşallah.

TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI EMRE ERGİN ERGANİ – İnşallah.

Tabii, bu uygulamada bir küçük katkı size müsaade ederseniz. Yani kişi bütün taşınmazlarına bunu koyduğu zaman sadece tapuda vekâletle birisi işleme gittiği zaman ona bir uyarı geliyor, diyor ki: “Eğer bu engelini kaldırırsanız biz vekâletle işlem yapacağız, bilginiz olsun, yok, kaldırmazsanız, böyle bir başvuru var eğer ki sahtecilikten şüpheleniyorsanız, gelin, buyurun Tapuya, bakalım, durumunuzu netleştirelim.” şeklinde Sayın Başkanım.

2'nci soru web-tapu üzerinden şifre paylaşımı. Bizim ülkemizin kendine has uygulamaları vatandaşımızın yapısı yönünden bir suistimale açık duruma getirebilir mi vatandaşlarımızı diye. Şöyle: Sizin de çok net ve doğru ifade ettiğiniz üzere, gerek bizde gerek yurt dışında, her yerde bu şifreyle yapılan uygulamalar ki bizimki e-devlet üzerinden TC kimlikle kontrol yapıyor sayın üyelerimiz, bizde de sistem aynı. Yani şifre tamamen kişinin kendi güvenliğinde olan bir şey. Dedğiniz gibi, bunu oğluna, kızına, birine verdiği anda teknik olarak ve hukuki yönden mevcut imkânlar dâhilinde bir şey yapma imkânımız sınırlı ancak biz Tapu olarak tabii web-tapuyla her şeyi yapmıyoruz. Web-tapu aslında bizim, vatandaşlarımızın o ilk tapuya gittiğinde gereken belgelerini tapuya gitmeden, sıra beklemeden memurun önüne düşürdüğü bir sistem. Hiçbir zaman vatandaşımız son imzaya gelip, kimliğini ibraz edip, kendisinin hak sahibi olduğunu ispat etmeden biz sadece web-tapudaki beyanıyla işlem yapmıyoruz. Dolayısıyla bir yaşlımızın böyle bir durumla karşılaşması durumunda yaşlımız Tapuya geldiğinde Tapu memurumuz veya müdürümüz yaşlımızla mülakat edecek, bu verdiği yetkinin ya da elindeki vekâletin ya da web-tapudan yaptığı bu işlemin herhangi bir şifre alışverişi, bir kötü niyet, suistimal olup olmadığını muhakkak kontrol edecek. Tamamen sisteme bırakmış değiliz, kendi açımızdan böyle bir önlem getirmiş durumdayız.

BAŞKAN EROL KAYA – Çok teşekkür ediyoruz.

Bütün katılımcı arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

Şimdi önümüzdeki hafta Çarşamba 14.30 gibi planladığımız toplantımızla ilgili şöyle bir şerh koyalım: Meclisin kapanma ihtimali olduğu söyleniyor, biz davetiyelerimizi ilgili kurumlara gönderdik, eğer Meclis kapanırsa yapmayacağız diyelim.

Çok teşekkür ediyoruz arkadaşlar.

Toplantıyı kapatıyoruz.

Kapanma Saati: 18.22

